

Faragó Utcai Óvoda Debrecen



Pedagógiai Program

**Faragó Utcai Óvoda
4029 Debrecen, Faragó u. 20-22.**

Tartalom

1. A pedagógiai program jogszabályi háttere és egyéb szabályozók	4
Az intézmény hivatalos adatai	5
2. Óvodánk bemutatása	5
2.1. Helyzetkép az óvodáról	5
2.2. Gyermekképünk	7
2.3. Óvodaképünk	7
2.4. Alapelveink	8
2.5. Óvodai programunk rendszerábrája	8
2.6. Óvodai nevelésünk célja	9
• <i>Érzelmi intelligencia fejlesztése – Boldogság foglalkozások segítségével.</i>	9
2.7. A nevelési cél érdekében az óvoda egészére vonatkozó feladatok	9
3. Az óvodai csoportok szervezése	10
4. Az óvodai élet megszervezése	10
4.1. Napirend	11
4.2. Hetirend	12
5. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei	12
5.1. Humánerő-forrásaink	12
5.2. Tárgyi – dologi feltételeink	15
6. A program nevelési feladatrendszere	16
6.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	16
6.2. Egészség - és környezetnevelési intézményi alapelvek, célok	19
6.2.1. Megvalósítást segítő elvek	22
6.2.2. A mindennapos testmozgás megvalósítása	23
6.2.3. A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, tevékenységek	23
6.3. Az egészséges életmód alakítása	27
6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
6.5. A nevelés – oktatás, fejlesztés tervezése óvodánkban	32
7. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka	34
7.1. A gyermek világa: a játék	34
7.2. Munka jellegű tevékenységek	36
8. A különböző tevékenységi formák és színterei	38
8.1. A külső világ tevékeny megismerése	38
8.2. Verselés - mesélés	40
8.3. Ének, zene, népi játék, tánc	41
8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	43
8.5. Mindennapos mozgás	45
9. Óvodánk hagyományos ünnepei, rendezvényei	47
9.1. Óvodai életünk hagyományos ünnepei	47
9.2. Nemzeti Ünnepeink	48
9.3. A Környezetvédelem jeles napjai	48
10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek	48
10.1. Integráció	49
10.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelésünk során	51
10.2.1. Mozgásszervi fogyatékos gyermek	51
10.2.2. Az érzékszervi fogyatékos (látássérült) gyermek	53

Pedagógiai Program

10.3. Tehetséggondozás	55
10.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	55
11. A gyermekvédelem és a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai	
tevékenységek	56
11.1. Az óvodai gyermekvédelem célja, feladata és tartalma	57
11.2. Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:	57
12. Óvodánk kapcsolatrendszere	58
Záradék	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Függelék:	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. A pedagógiai program jogszabályi háttere és egyéb szabályozók

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban: Nkt.)
2. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.)
3. 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (a továbbiakban: Nkt. Vhr.)
4. 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (a továbbiakban: ONAP)
5. 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (a továbbiakban: EMMI rendelet)
6. 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
7. 48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
8. 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
9. 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
11. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
12. (https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok/)
13. Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről (BM/19703-3/2024.)
(https://www.oktatas.hu/koznevelas/az_oktatasert_felelos_miniszter_altal_jovahagyott_felszerulesjegyzek)
14. Az intézmény alapító okirata

Az intézmény hivatalos adatai

Az intézmény hivatalos neve:	Faragó Utcai Óvoda
Címe:	4029 Debrecen, Faragó utca 20-22.
Telefonszáma, faxszáma:	52/316-268
E-mail	farago@ovoda.debrecen.hu
Oktatási azonosítója:	030871
Az óvoda fenntartója:	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
Irányító szerv:	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Községi Községi
Az igazgató neve, címe, telefonszáma	Szaniszlóné Zöld Klára Ágnes 4029 Debrecen Faragó u. 20-22. Telefonszám: 52/316-268
Az intézmény pedagógiai programjának benyújtója:	Faragó Utcai Óvoda nevelőtestülete

2. Óvodánk bemutatása**2.1. Helyzetkép az óvodáról**

Óvodánk Debrecen óvárosában, csendes nyugodt, megújuló városrészben található. Az óvoda parkja füvesített, fás, bokros terület, ideális játszóhely gyermekeink számára. Udvarunk jól felszerelt udvari játszótéri eszközökkel, amelyek segítik a gyermekek mozgásfejlődését.

Az épület 200 férőhelyes. Modern, tágas, megfelel az óvodákkal szemben támasztott követelményeknek. A két szinten nyolc csoportszoba található, a hozzá tartozó kiszolgáló helyiségekkel.

Tornatermünk kettős funkciót tölt be. A mozgásos tevékenységek mellett a közös rendezvények színtere is. A gyermekek egészségmegőrzéséhez Sószoza, egyéni fejlesztésükhöz Fejlesztőszoba, logopédiai megsegítésükre Logopédiai szoba áll rendelkezésre.

Intézményünkben a „Faragó Utcai Óvoda Gyermekeiért Alapítvány” működik, amely a gyermekek óvodai programjait támogatja, valamint a tárgyi eszközök bővítésében jelentős szerepet vállal.

Óvodánk 1978-ban épült. Az óvoda jelenlegi állapotában alkalmas alapfeladatai ellátására. Óvodánk egyedi arculata 1983-tól kezdve - a speciális igények kielégítését is felvállalva - folyamatosan alakult ki és szilárdult meg. Pedagógiai programunk alapvető keretei összhangban állnak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és célrendszerével:

Pedagógiai Program

az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, az egészséges életmód alakítása, az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, mely kiegészül a sajátos nevelési igényű (látás-és mozgássérült) gyermekek integrált nevelésével. /inkluzív nevelés/ Óvodánk kiemelt céljai és értékei: *környezetét védő, óvó, játékba integrált, élményekhez kapcsolódó tanulási tevékenységek általi ismeretszerzés, hagyományokat tisztelő, másságot elfogadó, családbarát intézmény.*

Integrált nevelésünk célja: a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek egészséges, harmonikus személyiségfejlesztése, önálló életvitelük alakítása, szocializációjuk segítése. Pedagógiai munkánkhoz biztosítottak a másságot elfogadó személyi feltételek és a megfelelő tárgyi környezet. Az alkalmazotti közösség elkötelezett a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése iránt. Nevelőmunkánkhoz a szakmai keretek adottak, és ezen belül biztosított az óvodapedagógusok, gyógypedagógus, konduktor szakmai autonómiája. Gyógypedagógusunk a sajátos nevelési igényű gyermekek prevenció és korrekció fejlesztését kiscsoportos és egyéni formában végzi.

Az egészséges életmód alakítása során nagy figyelmet fordítunk a tartáshibák és lábstatikai rendellenességek megelőzésére.

Törekszünk az élményközpontú, differenciált fejlesztésen alapuló, ugyanakkor az életkori sajátosságokat figyelembe vevő komplex nevelés megvalósítására. Ennek során építünk a gyermekek előzetes tudására, motiváltságára, és figyelembe vesszük a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait. A gyermeki tevékenységek, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot elsődlegesnek tartjuk.

Munkánk során arra törekszünk, hogy az óvodánkba járó gyermekek nyugodt, szeretetteljes légkörben nevelkedjenek. Mindezt a családokkal történő együttműködéssel, a partnerközpontú szemléletet követve végezzük. Mint nevelési intézmény, ellátjuk az óvó-védő, szociális, nevelő-fejlesztő feladatokat.

Feladatunk a gyermeki jogok maximális tiszteletben tartása és a gyermek mindenek felett álló érdekének hatékony képviselete.

Óvodánkban figyelmet fordítunk a tehetségigérek kibontakoztatására. Óvodánkban folyó tehetséggondozás eredményeit mutatja:

- *gyermekeink rajzpályázatokon, versmondó és sportversenyeken való sikeres szereplése*
- *iskolai programokon való részvétel.*
- *tehetségműhelyekben való részvétel*

Intézményünkben nagy szakmai gyakorlattal rendelkező pedagógusok, elkötelezett fiatal pedagógus kolleganők és nevelőmunkánkat segítő pedagógiai - és gyógypedagógiai asszisztensek, valamint dajkák foglalkoznak a gyermekekkel.

Az óvodai nevelésünk során törekszünk arra, hogy a gyermekek érzelmi, szociális és értelmi képességei az iskolakezdéshez szükséges szintre fejlődjenek, biztosítva számukra a stabil alapokat a későbbi tanulmányi sikerekhez.

Az óvodai nevelés keretében az iskolai életre való felkészülést szolgáló tevékenységek szervezésével szeretnénk garantálni, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon, miközben az óvodák nevelési folyamatai továbbra is a gyermekek egyéni fejlődési igényeit tartják szem előtt.

Ezzel szeretnénk biztosítani a gyermekek sikeres iskolai előrehaladásához szükséges képességek, készségek célzott óvodapedagógiai fejlesztését, a minőségi és megfelelő pedagógiai, módszertani tartalom megjelenítését, a nagycsoportos korosztályú gyermekek

személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását.

2.2. Gyermekképünk

Olyan gyermek nevelése, aki:

- érzelmileg gazdag,
- nyitott, érdeklődő,
- önmagát értékelni tudó,
- környezetében jól tájékozódó,
- környezetét védő-óvó
- *hazájához, városához kötődő,*
- hagyományokat ápoló /népi és óvodai hagyományok/
- másságot elfogadó,
- együttműködő, segítő gyermeki személyiség,
- empátikus, szolidáris társ.

2.3. Óvodaképünk

Nevelőmunkánk során az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes óvodai légkörben sokszínű, életkornak és fejlettségnek megfelelő gyermeki tevékenységek közül kiemelt szerepet tulajdonítunk a játéktevékenységeknek.

A gyermekek nevelése során feladatunk, hogy az óvó- védő, szociális, nevelő - személyiségfejlesztő funkciók maradéktalanul érvényre jussanak. A gyermekek személyiségének sokoldalú fejlődését az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődés figyelembevételével segítjük, ezekhez megfelelő módszereket alkalmazunk, kihasználjuk a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. *A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelését is biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását segítjük.*

Óvodánk személyi és tárgyi feltételrendszerével, tevékenységeivel, pedagógiai módszereivel biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit, és segíti az esetleges hátrányok csökkentését. Segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését *az iskolai életre való felkészülést.*

Óvodánkban hangsúlyos szerepet kap az érzelmi, erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés, az egészséges életmód alakítása, az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása, a sajátos nevelési igényű gyermekek lehetőség szerinti integrált nevelése, a másság elfogadása, az egyéni kompetenciák megfelelő alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

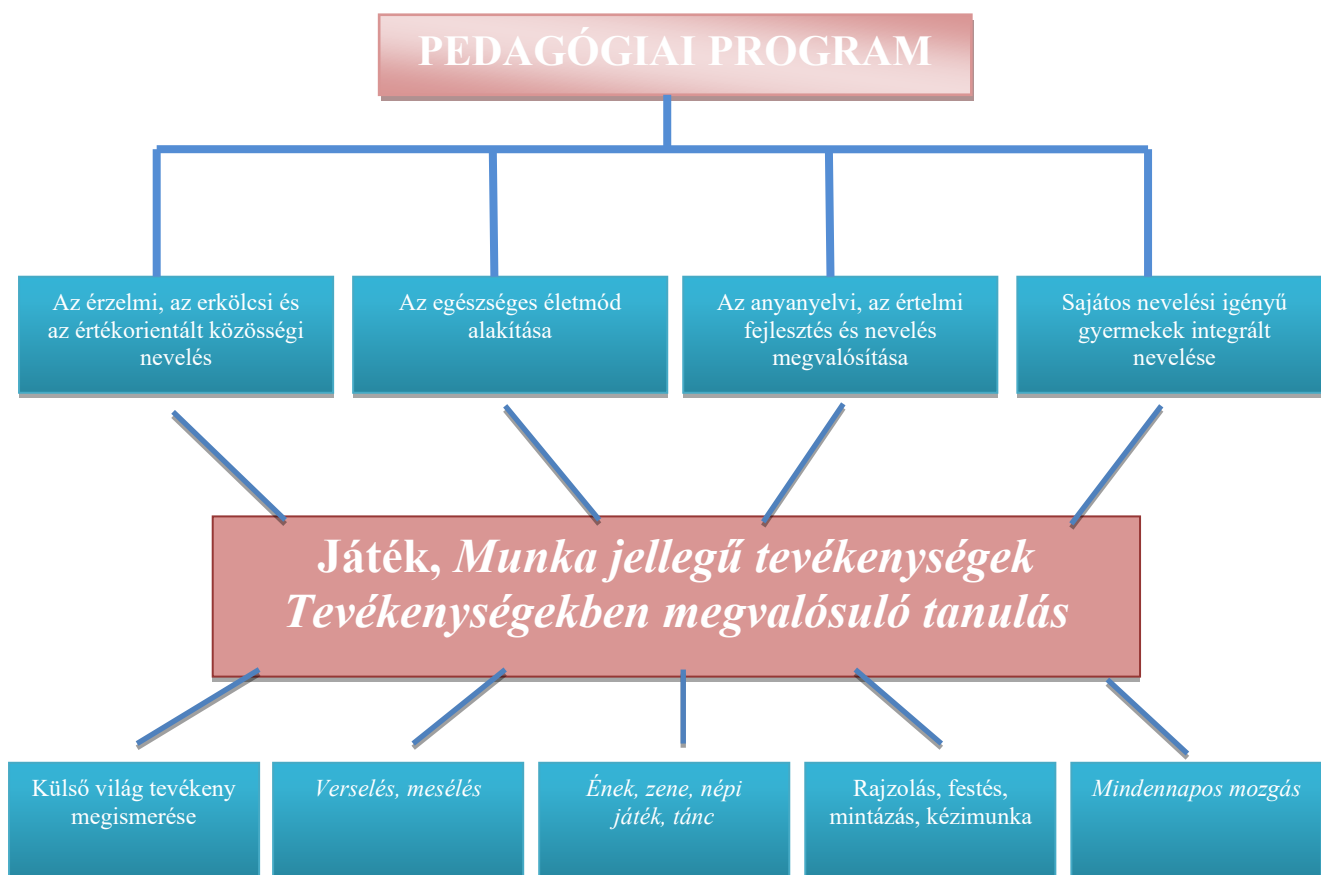
Olyan, a tevékenységek céljainak megfelelő módszereket, munkaformákat alkalmazunk, amelyek a gyermeki személyiség fejlődéséhez igazodnak. Többféle módszertani megoldásban gondolkodunk. A módszereket az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazzuk.

A családdal történő folyamatos együttműködéssel alapozzuk meg azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik a gyermek sikeres iskolakezdését.

2.4. Alapelveink

- A gyermek személyiségéből, természetes megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes, nyugodt, családias, biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés, szeretet, különleges védelem illeti meg.
- Munkánk során a gyermeki szabad játék elsődlegességét hangsúlyozzuk.
- Fontosnak tartjuk a másság elfogadását, tiszteletben tartását.
- Egyenlő hozzáférést, nyugalmat, szeretetteljes nevelést biztosítunk.
- Óvodai nevelésünk során nem adunk helyt semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Érezzék gyermekeink, hogy ránk mindig számíthatnak, sikereiknek örülünk.
- A gyermekek pozitív énképének alakulását egyéni képességek figyelembevételével világos, konkrét visszajelzésekkel segítjük.
- Fontosnak tartjuk a család elsődlegességét a nevelés területén.
- A családokkal való partneri együttműködésre törekszünk.
- Kapcsolatunkat minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi kommunikációnk terén is.

2.5. Óvodai programunk rendszerábrája



2.6. Óvodai nevelésünk célja

A 3-7 éves korú gyermekek - beleértve a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekeket is - testi-lelki szükségleteinek kielégítése, személyiségének harmonikus, differenciált fejlesztése. Tudatosan és tervszerűen alakítani azokat a szociális és értelmi képességeket, amelyek biztosítják az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

Hangsúlyozott szerepet kap:

- Az érzelmi, az erkölcsi, értékorientált és a közösségi nevelés.
- Az egészséges életmód alakítása.
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, gyermekek beilleszkedésének segítése, az egyenlő esélyek biztosítása, befogadó szemlélet alakítása.
- Környezettudatos magatartás, szemléletmód alakítása - Zöld Óvodai és Madárbarát Óvodai tartalmak.
- Biztonságos közlekedésre nevelés.
- A népi hagyományápolás gazdag eszközzelrendszerével, a múlt értékeinek átörökítése.
- Életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelő tevékenységek biztosítása, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra, szabad játékokra.
- *Érzelmi intelligencia fejlesztése – Boldogság foglalkozások segítségével.*

2.7. A nevelési cél érdekében az óvoda egészére vonatkozó feladatok

- Nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkör megteremtésén keresztül, a gyermekek meglévő tapasztalatainak felhasználásával, a gyermekek kapcsolatainak, viselkedési szokásainak támogatása.
- Bizalommal teli légkörben a gyermeki próbálkozások erősítése, lehetőség biztosítása a javításra.
- Az egyéni szükségletek figyelembevétele, a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazása csoportos tevékenységek során is.
- Hozzásegíteni a gyermekeket, hogy életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően legyenek tájékozottak az őket körülvevő világról.
- Gyermekeink megismertetése az egészséges életmódot erősítő szokásokkal, az egészséges életvitel igényével.
- A preventív láb-és tartásjavító gyermektorna alkalmazása, a sószoba használata során preventív egészségmegőrzés
- A gyermekek tapasztalataira, élményeire építve olyan változatos tevékenységek biztosítása, amelyek során egyéni képességeik - anyanyelvi, értelmi, szociális - optimálisan fejlődnek. A fejlesztés színtere a játék legyen, amelyben a gyermekek észrevétlenül sajátítják el az ismereteket.
- A tapasztalatok, élmények, a személyes példamutatások váltsanak ki olyan pozitív érzéseket, mint a szeretet, gondoskodás, vonzalom, a másság elfogadása, tisztelete.
- A környezetvédelmi tevékenységek gyakorlása során, illetve a környezet tevékeny megismerésével a természet szeretetére, annak tisztaságára, épségének megővésére, környezettudatos magatartásra nevelés.

Pedagógiai Program

- Közlekedési kultúra, a közlekedési attitűd, ismeretek, közlekedési képességek kialakítása. Helyes közlekedési magatartás alakítása az életkoruknak megfelelően. Óvodás gyermekeink leggyakoribb szerepeinek gyakorlása: gyalogos, utas, kerékpáros. Balesetmentes közlekedés szabályainak megismertetése. A közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése- téri tájékozódás, térbeli mozgás, figyelem, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás, képzelet, észlelés.
- A gyermeki tevékenységek a cél(ok)nak megfelelő, logikus felépítése.
- A kiemelt figyelmet, igénylő gyermekek (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges, valamint a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű) szocializációjának segítése, egyéni differenciált fejlesztése.
- A gyermekek tanulási-magatartási problémáinak felismerése és szükség esetén szakemberhez irányítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek önálló életvitelének, szocializációjának alakítása, segítése.
- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- A tehetségígéreték felismerése, gondozása.
- Pedagógiai munkánk szakszerű elemzése, értékelése az egyéni bánásmód megvalósulása érdekében.
- A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, az ellenőrzés-értékelés módszereinek tudatos kiválasztása.
- A gyermekek érettségének megfelelő önértékelésük segítése, egyértelmű, és mindig a konkrét cselekvésre irányuló értékeléssel.

3. Az óvodai csoportok szervezése

Óvodánkban a felvételt nyert gyermekek csoportbeosztásánál a jelentkezők számától függően elsősorban a közel azonos korosztályú gyermekekből álló csoportok kialakítását preferáljuk, azonban a részben osztott csoportok is kialakításra kerülnek, ha a jelentkezők száma ezt indokolja.

Minden esetben figyelembe vesszük a mozgás - és látássérülés mértékét, és ennek alapján kerül a gyermek földszinti, vagy emeleti csoportba.

Csoport beosztásnál a normál fejlődésű ütemű gyermekek mellé arányosan próbáljuk az SNI-gyermekek számát meghatározni, nyilván ez a felvételt nyert SNI gyerekek számától is függ.

4. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Pedagógiai Program

A csoport napi és heti rendjét az adott csoport óvodapedagógusai állítják össze, a szomszédos csoporttal történő egyeztetés után.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

4.1.Napirend

Csoportjaink napirendjének kialakítása során figyelembe vesszük:

- a gyermekek életkori sajátosságait, motiváltságát, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait,
- a gyermekek életritmusát,
- a csoport szokásait, igényeit,
- a gyermeki játék szabadságát.

Biztosítjuk a rugalmasságot, törekszünk a folyamatosságra, a gyermekek motiválására, aktivizálására. *Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a játék kitüntetett szerepe.* A szabad játékot, a gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot elsődlegesnek tartjuk, *fontos a személyes interakció, a közösségi játékelmény.*

A napirend általános időkeretei:

Időkeret -tól, -ig	Állandó tevékenységek
6 ³⁰ -7 ⁰⁰	Közös játék a kijelölt csoportban
7 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	Szabad játék és párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek a csoportban. Folyamatos tízói. Mindennapos frissítő mozgás, vagy szervezett mozgás a tornateremben, vagy a szabadban. Tervszerű, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek. Játékba integrált egyéni és mikrocsoporthoz tartozó tevékenységek. Részképességek fejlesztése egyéni formában. <i>Tanköteles korban 45 perces időkeretben a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység</i> Környezetünkben megélt élmények, tapasztalatok feldolgozása, rendszerezése. Tisztálkodás, öltözködés. Külső világ élményei, megfigyelések, séták. Udvari játék. Rossz idő esetén szabad játék a csoportban.
12 ⁰⁰ -14 ³⁰	Öltözködés, tisztálkodás, előkészület az ebédhez.

Pedagógiai Program

14 ³⁰ -17 ³⁰	Ebéd Tisztálkodás, csoportszoba előkészítése a pihenéshez. Pihenés előtti mese, ének. Pihenés. Ébredés, testápolás, uzsonna. Délutáni tevékenységek. Játék a csoportban, vagy a szabadban az időjárástól függően a szülők érkezéséig.
------------------------------------	---

A gyermekek mindenkor aktuális fizikai és érzelmi állapotát figyelembe véve szervezzük meg tevékenységeinket. *A 45 perces iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet nem folyamatában, hanem a gyermek érdeklődését, motiváltságát figyelembe véve szervezzük meg szétbontott időkeretben. (2x20-25 perc)*

A napirendben az egyes tevékenységekre fordított idő rugalmasan változtatható az aktualitásoknak megfelelően.

4.2. Hetirend

Óvodánkban a mozgás szervezett formáját, és a sószoba használatát minden nevelési év elején beosztjuk figyelembe véve a gyermekek életkorát, a csoportok egyéni kéréseit, melyek befolyásolják a napirend, hetirend kialakítását is.

A hetirend összeállításának szempontjai:

- jusson elegendő idő a gyermek legfőbb tevékenységére: a játékra,
- a gyermekcsoport fejlettsége,
- a rugalmasság, a helyzetekhez való alkalmazkodás,
- a gyermekek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirendben a csoportos foglalkozás helyét és időkereteit az óvodapedagógus szintén rugalmasan kezeli, a gyermekek igényei s az aktualitások figyelembevételével.

5. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

5.1. Humán erőforrásaink

Igazgató	1 fő
Óvodapedagógus	csoportonként 2 fő
Gyógypedagógus	1 fő
Konduktor	0,5 fő
Szakképzett dajka	csoportonként 1 fő
Gyógypedagógiai asszisztens	2 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő

Pedagógiai Program

Óvodatitkár	1 fő
Kisegítő munkatárs (udvaros, eljáró)	1 fő
Kisegítő munkatárs (konyhai kisegítő)	2 fő

Pedagógusaink egyéb szakirányú végzettségei, pedagógus-szakvizsga

Közükatási vezető	1 fő
Kommunikáció és beszédfejlesztő pedagógus	1 fő
Általános iskolai tanító	2 fő
Differenciáló és fejlesztő pedagógus	2 fő
Gyógypedagógus (TANAK)	2 fő
Gyógypedagógus (ÉRTAK)	1 fő

Pedagógusképünk

A nevelőmunka kulcsszereplője a pedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A pedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára, éppen ezért a pedagógusi tevékenységek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A pedagógusainkkal szemben támasztott elvárások:

- szakértelem,
- pedagógiai tudás,
- technológiai kompetencia,
- együttműködési készség,
- rugalmasság,
- mobilitás és
- nyitottság

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, kísérletező, toleráns, a gyermekek szükségleteit követő, empátikus, a szakmájáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik, akire a megértés, az együttérzés, az elfogadás, a segítőkészség, a gyermeki jogok tiszteletben tartása jellemző.

Arra törekszünk, hogy pedagógusaink a következő személyiségjegyekkel rendelkezzenek:

- A gyermekekkel szemben együttérző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító.
- Szakértelmét, pedagógiai, pszichológiai ismereteit gyakorlati jártassága tükrözi.

Pedagógiai Program

- *Megjelenésében igényes nyugalmat, elfogadást, megértést, szeretet, vidámságot áraszt*
- *Önmaga továbbfejlesztésének igénye minden területen megnyilvánul.*
- *A vele kapcsolatba kerülő személyekkel szemben tisztelettudó, feladat- és probléma érzékeny, titoktartó.*
- *A gyermekek adottságaiból eredő különbözőséget tiszteletben tartó, az átlagtól eltérő képességek és személyiségvonások problémáit felismerő, szükség szerint segítséget nyújtó,*
- *Kiegyensúlyozott érzelmi élet fontos alapja a nevelő munkában, legyen spontán, pozitív tulajdonságokat meglátó, empátikus, irányító, szervezőképességgel bíró*
- *Legyen humoros, kreatív, alkalmazkodóképessége segítse a nevelési feladatok helyes megoldásában.*
- *Legyen innovatív, megújulásra kész*
- *Jellemezze az élethosszig tartó tanulás*
- *Képes legyen az építő jellegű kritika elfogadására*
- *Rendelkezzen reális önismerettel*
- *Tiszteletben tartja a gyermeki jogokat.*

Nevelőtestületünk folyamatos személyi megújuláson megy keresztül. Fontosnak tartjuk az új kollégák beilleszkedésének segítségét, valamint hagyományaink, értékeink átadását.

Intézményünkben szakmai munkaközösségek működnek. A pedagógusok a munkaközösségek munkájában aktívan részt vesznek, együttműködnek pedagógustársaikkal. *A munkaközösségeket célorientáltan alakítjuk ki és ennek megfelelően változik a vezetője és a tagjai. A két munkaközösség vezetője az intézményi éves munkaterv alapján készíti el a saját munkatervét a munkaközösség tagjai véleményének ismeretében.*

Ezek alapján:

- Nevelőtestületünk légköre nyugodt, derűs.
- Óvodapedagógusaink szakmailag jól felkészültek.
- Lehetőséget biztosítunk az önállóságra, a kezdeményezésre.
- Képesek vagyunk az együttműködésre, egymás tiszteletére, megbecsülésére.
- Jellemző ránk a társadalmi érzékenység, nyitottság, az önképzés, a továbbképzés, a szakmai ismeretek megújítására való törekvés

Az óvodapedagógusok nevelőmunkáját gyógypedagógiai asszisztensek, pedagógiai asszisztensek és csoportonként egy dajka segíti, akik az óvodapedagógusok irányításával végzik munkájukat, aktívan bekapcsolódnak a csoport életébe. Tájékoztatjuk őket a megvalósítandó pedagógiai feladatokról, nevelési céljainkról, amelyek a gyermekek érdekeit szolgálják. Belső továbbképzést szervezünk számukra.

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkát, asszisztenseket a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, megvalósításába. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalnak a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, őszinte, nyílt véleménnyel segítik a legjobb megoldás kialakítását.

Daika és pedagógiai- gyógypedagógiai asszisztensképünk:

- *Gyermekszerető attitűd jellemezze*

Pedagógiai Program

- *Partnerként vegyen részt a csoport életében, partnerként segítse a pedagógus munkáját*
- *Ismerje kompetencia határait*
- *Ismerje az óvoda pedagógia programját, és annak szellemében vegyen részt a közös munkában*
- *Tartsa tiszteletben a gyermeki személyiségi jogokat*
- *Ismerje az óvoda házirendjét, azt betartva, betartatva tevékenykedjen*
- *Támogassa a gyermekek gondozással és munkával kapcsolatos tevékenységeit*
- *A csoport aktuális feladatairól tájékozódjon, segítse azok megvalósítását*
- *Ismerje meg a szülőket, azokkal ápoljon jó kapcsolatot*
- *Tekintse szívügyének a környezet rendjét, tisztaságát, esztétikumát.*
- *Tekintse önmagára nézve is betartandó elvárásnak az óvoda értékrendjét.*
- *Törekedjen az óvoda jó hírének megtartására, elmélyítésére.*

A csoportfeladatokon túl a dajkák takarítják az óvoda minden helyiségét.

A két szinten az étkezéshez kapcsolódó teendőket 2 fő látja el (tálalás, mosogatás,).

Az adminisztrációs feladatokat az óvodatitkár végzi.

Udvarunk nagysága 7600 m², folyamatos karbantartását udvaros munkatársunk végzi.

Pedagógusaink igyekeznek szakmai tudásukat bővíteni *szakmai megújító képzések és szabadon választható képzések során*, melyek hozzájárulnak pedagógiai programunk magas szintű megvalósításához. Saját pedagógiai gyakorlatukat folyamatosan elemzik és fejlesztik.

Programunkból adódóan nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermekek ismereteiket természetes környezetben szerezzék. Ezért rendszeresek az élményszerző séták, kirándulások, melyekhez szükséges mindkét óvodapedagógus, pedagógiai - gyógypedagógiai asszisztens és dajka jelenléte.

A folyamatos magas színvonalú munkavégzésünk záloga pedagógusaink gyermekszeretete, elhivatottsága, a megújulás igénye, amelyet önképzés és szervezett továbbképzések útján valósítunk meg.

Szülőképünk:

Bízunk abban, hogy óvodánkba olyan szülők hozzák gyermekeiket, akik érdeklődnek programunk iránt és azonosulni tudnak elképzeléseinkkel, jellemző rájuk a toleráns magatartás a sérült gyermekek iránt. Gyermekeik érdekében együttműködők, tiszteletben tartják a pedagógusok szakmai hozzáértését, nem kérdőjelezik meg döntéseink jogosságát, bizalommal fordulnak az óvoda dolgozóihoz.

5.2. Tárgyi – dologi feltételeink

Óvodánk 1978-ban épült. A kétszintes épület földszintjén és emeletén négy-négy csoportszoba található a hozzátartozó helyiségekkel (gyermekmosdó, gyermeköltöző) együtt. Berendezési tárgyai részben újak, felújítottak, esztétikusak, a gyermekek testméreteinek megfelelőek. *A nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről szóló jegyzék szerint elegendő mennyiség szerint megtalálhatóak az óvodánkban, folyamatosan bővítjük, szükség szerint javítjuk, cseréljük az elhasználódott eszközöket.*

A földszinti csoportszobák és helyiségek akadálymentesítése megtörtént, mely hozzájárul a látás-és mozgássérült emberek esélyegyenlőségének megteremtéséhez. Sajátos

Pedagógiai Program

nevelési igényű gyermekeink egészségügyi teendőivel kapcsolatos feladataink ellátásához külön helyiség áll rendelkezésünkre.

A sajátos nevelési igényű (látás- és mozgássérült) gyermekek számára a speciális eszközök folyamatos beszerzése önkormányzati, alapítványi, és szülői támogatásból valósul meg.

A gyermekek különböző tevékenységeihez, ismereteik bővítéséhez tanulási, képességfejlesztési segédanyagokkal, eszközökkel, digitális anyagokkal rendelkezünk. A digitális eszközöket alkalomszerűen, kritikusan, céljainknak megfelelően használjuk.

Nevelő - oktató és adminisztrációs munkánkat pedagógiai infokommunikációs eszközök segítik.

Tornatermünk jól felszerelt, változatos eszközök használatával biztosítjuk a gyermekek mozgásigényének kielégítését, testi képességeik hatékony fejlesztését. (*greiswald, mozgás-kotta, body-roll hengerek, labdák, stb*).

Nagy, parkosított udvarunk a gyermekeknek ideális játszóhely, pedagógiai, egészségnevelési, környezetvédelmi, Zöld Óvodai és Madárbarát Óvodai programunk megvalósításának egyik biztosítója, és a biztonságos közlekedés megismertetésének helyszíne is.

6. A program nevelési feladatrendszere

6.1. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátossága az érzelmi vezéreltség. Ennek figyelembevételével alakítják ki óvodapedagógusaink a gyermekek óvodai életét, napi tevékenységét.

Pozitív beállítódásunk, elfogadó személyiségünk garancia a gyermekek érzelmi nevelését illetően.

Célunk:

- Barátságos, derűs, nyugodt, kiegyensúlyozott csoportlégkör alakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- A gyermek testi-lelki harmóniájának megteremtése.
- Én tudatuk alakulásának elősegítése.
- Az önkifejezés, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.
- Erkölcsi, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése.
- Közösségi érzés alakítása, egymás közötti bizalom kiépítése.
- Az alá-, fölé- és mellérendeltségi helyzetek átélése, elfogadása.
- Máság elfogadása, tiszteletben tartása.
- Egymás iránti tolerancia alakítása.
- Segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség alakítása.
- Önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat-és szabálytudat, szokás és normarendszer megalapozása.
- Környezetükhöz való pozitív viszonyulás alakítása.

Feladatunk:

- Szeretetteljes nyugodt, derűs, családias légkörrel az állandó értékrend, az érzelmi biztonság megteremtése.

Pedagógiai Program

- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás, udvarias viselkedés elemi formáinak gyakorlása.
- Szokás és normarendszerek, szabályismeret megalapozása.
- A gyermekek közötti kooperatív együttműködés szorgalmazása, erősítése, a konfliktusok egymás közötti megoldására nevelés.
- Pozitív példával, közös szabályalakítással a konfliktus megelőzés technikáinak beépítése a mindennapi gyakorlatba.
- A társas kapcsolatokban a pozitív viszonyulás megteremtése, az óvoda alkalmazottai és a gyermekek, a gyermekek egymás közötti, valamint az óvoda alkalmazottai közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- A kiemelt figyelmet, igénylő gyermekek másságának elfogadására nevelés.
- A természetes rokonszenv alapján szerveződő gyermekcsoportok közös tevékenységeinek támogatása.
- A szociális tanulásban rejlő lehetőségek kihasználása.
- Közös élmények biztosításával az óvodához kötődés segítése.
- Egyenlő esélyek biztosítása.
- A szűkebb és tágabb környezet megismerése által a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapjainak megteremtése.
- Lehetővé tenni a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.
- Együttműködési képesség fejlesztése, az utánzásos minta és modellkövetés a közlekedési alkalmasság megalapozása érdekében. A közlekedésben résztvevők kölcsönös figyelme, egymáshoz való alkalmazkodás, problémamentes érintkezés, az önző, agresszív magatartás elkerülése.
- Pozitív visszajelzéseinkkel, pozitív minta nyújtásával, kérdésekkel, differenciált értékeléssel a megfelelő viselkedési formák elsajátításának segítése, szóban és metakommunikációs eszközökkel egyaránt.
- A megvalósítás eredményességének függvényében pedagógiai terveink felülvizsgálása.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Fontosnak tartjuk a családokkal, gyermekekkel történő megismerkedést az óvodába való érkezés előtt, *melyet nyílt napok, játszó délelőtti biztosításával valósítunk meg.*

A gyermek és a család szokásrendszeréhez igazodó befogadással segítjük a zökkenőmentes átmenetet. Lehetőséget biztosítunk a szülő beszoktatására. A gyermekek behozhatják kedvenc játékaikat, tárgyaikat a Házirendben szabályozott módon.

Bármely életkorban történik a beszoktatás; a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafigyelés az óvoda valamennyi dolgozójának természetes jellemzője. *A befogadást a beszoktatás teljes időszakában a fokozatosság elvét követve, a gyermekhez igazodva valósítjuk meg.*

Óvodásainkat felkészítjük az új gyermekek fogadására. Az óvodapedagógus, a pedagógiai- gyógypedagógiai asszisztensek és a dajka *viselkedésének* modell hatása fejleszti a gyermekek viselkedéskultúráját, segíti a másság elfogadását. Arra törekszünk, hogy a

Pedagógiai Program

pedagógus-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka, felnőtt-felnőtt kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A felnőttekhez fűződő pozitív viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. A napi- és heti rend kialakításával biztonságérzetüket igyekszünk növelni. A napirend szerinti tevékenységek közben gyakorolják a gyermekek a társas kapcsolatokban lehetséges helyzeteket. Próbáljuk feltárni - ha szükséges, szakember bevonásával- az egyes gyermekek viselkedésében zavart okozó tényezőket.

A gyermekek név- és születésnapjának megünneplésével, közös élmények (kirándulások, programok, ünnepek) biztosításával segítjük a kortárs kapcsolatok alakulását.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, örömmel játszanak együtt társaikkal.
- Én tudatuk megerősödött.
- Kialakult szokás- és normarendszerük.
- Bízhatnak önmagukban, bizalommal fordulnak környezetük felé, egy-egy társuk iránt kitüntetett barátságot mutatnak.
- Ébrednek bennük a közösségi tudat, örülnek a közösségi sikereknek.
- Kötődnek barátaikhoz, óvodás társaikhoz, az őket nevelőkhöz, csoportjukhoz, óvodájukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, megalapozódik szülőföldjükhöz való kötődés és a hazaszeretet.
- Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul.
- Érzelmileg elfogadják egymást, felfogják a metakommunikáció jelzéseit:- nemtetszés, öröm, szomorúság, stb.
- Szociális érettségük életkoruknak megfelelő.

Az érzelmi dominancia, érzelmi vezéreltség korosztályi jellemzőire alapozva szeretnénk a **BOLDOGSÁG** megélésének képességét elsajátíttatni gyermekeinkkel.

BOLDOGSÁGÓRA programunk kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez óvodásaink számára is.

Tudományosan bizonyított, hogy a Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jóllétéhez.

Fontosnak tartjuk, hogy a Boldogságprogramhoz csatlakozva: „Arra törekedjünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játécai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré váljanak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke

A Boldogságórák tapasztalataiból megszületett Boldogságóra kézikönyveket és munkafüzeteket használjuk munkánkhoz.

BOLDOGSÁG ÓRÁINK

Pedagógiai Program

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, melyek alkalmával fokról fokra ismertetjük meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben a következők:

1. **Boldogságfokozó hála**
2. **Optimizmus gyakorlása**
3. **Kapcsolatok ápolása**
4. **Boldogító jócselekedetek**
5. **Célok kitűzése és elérése**
6. **Megküzdési stratégiák**
7. **Apró örömek élvezete**
8. **Megbocsátás**
9. **Testmozgás**
10. **Fenntartható boldogság**

Célunk:

A Boldogságóra célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a gyermekek elé, hanem,

- hogy vezérfonalat adjon ahhoz, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal,
- képesek legyenek megbirkózni a problémákkal,
- valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

Feladatunk:

- A pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodások csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit.
- Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján- hozzájárulnak a gyerekek boldogságszintjének növekedéséhez.

6.2. Egészség - és környezetnevelési intézményi alapelvek, célok

Egészség - és környezetnevelés feltételrendszere

Óvodánk csendes, nyugodt környezete, szép, parkosított udvara ideális játszóhely és a környezeti ismeretszerzés, környezettudatos szemléletmód megalapozásának kiváló színtere is egyben. A változatos udvari játékok jól szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését. Folyamatos tapasztalatszerzés során figyelemmel kísérjük az udvar növény és állatvilágát, a természetben történő változásokat. Konyhakertünkben zöldségféléket veteményezünk, ültetünk, azokat rendszeresen gondozzuk, betakarítjuk, és közösen elfogyasztjuk. Óvodánk udvarán a csoportok virágos kerteket gondoznak. A Föld napján virágültetést szervezünk a szülők bevonásával. Gyümölcsfáink termőre fordulását gyermekeink nagy izgalommal követik, s a gyümölcszüretek alkalmával a terméseket örömmel fogyasztják. Ősszel diószüretet tartunk, gesztenyefáink és a mogyoró terméséből pedig barkácsolnak a gyermekek. Télen az itt maradó madarak életét figyeljük meg. Minden csoport kihelyezi madáretetőjét és folyamatosan gondoskodunk a madarak eleségéről. Nyáron

Pedagógiai Program

friss vizet biztosítunk a madáritatókban. A környezetéről gondoskodó, védő- óvó szemléletet alapozzuk meg ezáltal a gyermekekben.

A csoportok egyéni arculattal rendelkeznek, melyen belül minél gazdagabban betelepített élőszobák kialakítására törekszünk. Az itt található növények, az akvárium, terrárium élőlényének a gondozása közös munkálkodásra, felelősségvállalás gyakorlására nyújt lehetőséget. A közlekedő folyosókat a gyermekek munkái és szobanövények díszítik. Információs táblák segítik az épületben való tájékozódást, közlekedést az ide látogatók számára.

Jól felszerelt tornatermünk több funkciót tölt be. A *mindennapos* mozgás foglalkozások mellett a közös rendezvények színtere is. Itt tartjuk közös ünnepeinket, a gyermekek részére báb- és zenés előadásokat, a gyermekek munkáiból készült kiállítást.

A gyermekek egészségének megőrzéséhez sósobát alakítottunk ki, melynek használatával a légúti megbetegedések gyakoriságát kívánjuk csökkenteni, illetve kialakulásukat megakadályozni. A hangulatosan kialakított szobában rajzolhatnak, gyurmázhatnak, mesekönyvet nézegethetnek, énekelhetnek, különböző játéktevékenységet folytathatnak a gyermekek. *A felsőlégúti megbetegedések megelőzése érdekében kialakított sósobában a sóhomokozó mellett fényterápiával is kiegészítjük a gyermekek egészségnevelését.*

A mozgásszervi, érzékszervi (gyengénlátó) fogyatékos vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, küzdő gyermekek) *valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő* gyermekek részére jól felszerelt fejlesztőszobát biztosítunk, ahol a gyógypedagógus egyéni és mikrocsoportos formában foglalkozik velük. *A fejlesztő szobában megtalálhatóak értelmi és kognitív képességeket és finommotoros mozgásfejlesztést segítő játékok, eszközök, Ayres hinta, amely segítségével a gyógypedagógus a szakértői véleményben meghatározott területek fejlesztéséről gondoskodik.*

A Logopédiai szoba az óvodánkba járó beszédhibás gyermekek megsegítésére szolgál. *A Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa a helyszínen felméri és ellátja a beszédhibás gyermekeket. Az SNI-s gyermekek logopédiai fejlesztését utazó gyógypedagógiai szolgáltatás igénybevételével valósítjuk meg.*

Az alkalmazottaknak külön öltöző, zuhanyzó helyiség áll rendelkezésére. Textiliák tisztántartására mosó, vasaló helyiség biztosított. Az óvoda tálalókonyhával, szintenként egy-egy mosogatókonyhával működik. A nevelői szoba *több funkciós:* a pedagógusok szakmai megbeszélésének, felkészülésének színtere *mellett a dolgozók étkezésének lebonyolítására is alkalmas.*

Alapelveink:

- A pozitív környezeti kultúra - elsősorban életmód, gondolkodás, viselkedésmód, szokás - és értékrendszer megélése, átadása.
- Az egészségvédelem szolgálata óvodánk teljes eszközrendszerével.

Célunk:

- *A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.*
- A környezet tevékeny megismertetése a gyermekekkel és a környezet védelmére figyelő tudatos magatartás alakítása.
- Környezettudatos szemléletmód szokásainak megalapozása.

Pedagógiai Program

- Minél több és sokrétűbb tapasztalat szerzése a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Az egészséges életmód szokásainak megalapozása.
- *Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.*
- Az egészséges és önálló életvitel igényének alakítása.
- *Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;*

Feladatunk:

- Közvetlen tapasztalatszerzés, gyermeki tevékenykedtetés, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat biztosítása.
- A természet szépségeinek megfigyeltetése.
- A természetben bekövetkező változások oksági összefüggéseinek törvényszerűségeinek felismertetése.
- Tevékeny részvétel lehetőségének megteremtése az udvaron történő munkálkodásokban (diószüret, levélgyűjtés, seprés, veteményezés, virágültetés, locsolás).
- A környezetvédelmi feladatokkal való megismerkedés, s azokban történő aktív részvétel (szelektív hulladékgyűjtés, madárvédelem, madáretetés, élősarok gondozása).
- A társadalmi környezet megismertetése, a pozitív viselkedési formák, magatartásmódok alakítása.
- A szülők számára vonzóvá, elfogadhatóvá tenni környezettudatos szemléletünket. Ennek érdekében a családok bevonása a szervezési feladatokba.
- Hagyományaink ápolásával szebbé, gazdagabbá tenni a gyermekek mindennapjait. (Jeles napok, környezetvédelmi világnapok: Állatok világnapja, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és Fák napja)
- Az egészséges és biztonságos környezet feltételeinek megteremtése. Fokozott figyelemmel vagyunk a betegségek kialakulásának prevenciójára.
- Az egyéni szükségletekhez igazodó környezet kialakítása.
- A gyermekek speciális igényeinek kielégítésére törekvés.
- A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése a gyermekek mozgásigényének kielégítésével az évszaknak, időjárásnak megfelelően.
- Az egészségügyi szokások alakítása.
- Az egészséges táplálkozás iránti igény alakítása, formálása. (gyümölcsnap) megfelelő
- *Szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.*

6.2.1. Megvalósítást segítő elvek

Rendszerszemléletre nevelés elve

Hosszú távú cél:

Tegyük képessé a gyermekeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal. Lássák meg a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, keressenek választ, megoldást azokra.

Természet és társadalom harmóniájának elve

(Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés)

Hosszú távú cél:

Megalapozni gyermekeinkben a természet, az épített és társadalmi környezet – benne az ember – harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). A felnőtt mintáján keresztül környezettudatos és kulturált magatartással kapcsolódjanak be gyermekeink a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításába, megőrzésébe.

Fenntarthatóság elve

Hosszú távú cél:

A felnőttek segítségével ismerjék meg gyermekeink a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Testi- lelki egészség elve

Hosszú távú cél:

Az intézmény minden dolgozója törekedjen a komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére, ezzel is mintát nyújtva a gyermekek számára. Érezzék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igény. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték- tenni kell érte.

Társas készségek fejlesztésének elve (tolerancia és segítő életmód)

Hosszú távú cél:

A gyermekek ismerjék meg a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot kezelésének módszereit. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes cselekvési módok.

Foglalkozásközi integráció elve

Hosszú távú cél:

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

Rövid távú céljaink:

Pedagógiai Program

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme.
- Környezettudatos magatartásformák kialakítása, megerősítése.
- Alapvető higiéniai normák betartása.
- Helyes napirend és életrend kialakítása.
- A szabadidő hasznos eltöltése.

6.2.2. A mindennapos testmozgás megvalósítása

A modern kor és az azzal együtt járó technológiák a felnövekvő nemzedéket mozgásszegény életmódra kényszerítik. A fizikai teljesítmény romlása hosszú távon a szellemi képességek hanyatlásához vezethet.

Ennek megakadályozása, a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében óvodánk biztosítja a mindennapi mozgást. A mozgás sokoldalú tevékenység és feladatrendszere az egész óvodai életünket átszövi. A mozgásos versengések során a gyermekek átélnek sikert és kudarcot egyaránt. Így tanulják ezek kezelését is. A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik is kiszélesednek.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékonysága érdekében az alábbi egészségügyi és pedagógiai szempontok figyelembe vételével határozzuk meg a konkrét feladatokat:

- lehetőség szerint minden gyermek minden nap vegyen részt a szervezett mozgásban,
- az eltérő adottságú gyermekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás,
- érvényesüljön a mozgás személyiség és közösségfejlesztő hatása,
- a testmozgás az életkori sajátosságok figyelembe vételével játékos, táncos elemeket is tartalmazzon,
- a mindennapi mozgás szolgálja az életminőség javítását.

6.2.3. A célok elérését szolgáló legfontosabb feladatok, tevékenységek

Feladat	A tevékenység tartalma	Rögzítése
Természeti környezettel kapcsolatos témák feldolgozása foglalkozásokon, képességfejlesztő tevékenységgel	➤ A természet folyamatos megfigyelése az évszakok változásával kapcsolatosan. ➤ Az időjárás jellegzetességeinek követése. ➤ Szűkebb és tágabb környezetünk növény és állatvilágának bemutatása. ➤ Zöld Óvoda, Madárbarát Óvoda tartalmainak beépítése. ➤ Gyümölcsök, zöltségek megismertetése, megszerettetése. ➤ Természetvédelmi jeles napok megünneplése. ➤ Ismerkedés saját testünkkel, testrészek,	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor.</i>

Pedagógiai Program

Feladat	A tevékenység tartalma	Rögzítése
	érzékszervek funkcióinak megismertetése.	
Társadalmi környezettel kapcsolatos témák feldolgozása foglalkozásokon, képességfejlesztő tevékenységgel	➤ Lakóhelyünk megismerése. ➤ Orvos gyógyító munkájának megismerése, látogatás a gyógyszertárba. ➤ Könyvtárlátogatás. ➤ Lakóhelyünk nevezetességeinek megismerése. ➤ Városi közlekedés szabályainak és a közlekedési eszközök megismerése. ➤ Közlekedési magatartás kialakítása, a közlekedő ember várható szokásos viselkedése. Óvodás gyermekeink leggyakoribb szerepeinek gyakorlása: gyalogos, utas, kerékpáros. Udvari KRESZ pálya helyes és biztonságos használatának gyakorlása. ➤ Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megismerése, megünneplése.	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor.</i> Az óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza, illetve az éves munkaterv.
Személyes higiéné elsajátítása	➤ Helyes szokások kialakítása az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban. ➤ Prevenciós intézkedések a betegségek kialakulásának megelőzésére.	<i>Az oviKRÉTÁban a dokumentumtárba kerülnek rögzítésre a félévente.</i>
Egészséges étkezés	➤ Évente egy alkalommal Egészséghetet tartunk. ➤ Hetente tartunk vitaminnapokat a szülők segítségével, amikor a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak. ➤ Gyermekek név- és születésnapjainak megünneplése gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, egészséges csemegékkel történik. ➤ <i>Az óvodai magaságyásokban saját termesztésű zöldségek, gyümölcsök elfogyasztásával.</i>	Csoportok hirdetőtábláján kerülnek rögzítésre.
Az egészséget befolyásoló környezeti tényezők felismertetése.	➤ A szennyezett levegő, a szmog megismertetése, okai. ➤ A vízszennyezés következményeinek bemutatása. ➤ A sósóba használata heti	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor.</i>

Pedagógiai Program

Feladat	A tevékenység tartalma	Rögzítése
	rendszerességgel.	<i>Sószoba csoportonkénti beosztása évenként, ennek kifüggesztése a sószoba bejáratára.</i>
A sokoldalú mozgás lehetőségének biztosítása	➤ Hetente, kötelezően szervezett mozgás a csoportokban, ahol megvalósul az eszközökkel végzett képességfejlesztés. ➤ Mindennapi mozgás beillesztése a napirendbe. ➤ Láb- és tartásjavító torna alkalmazása 4-5 éves korú csoporttól kezdve folyamatosan megismertetve a gyerekeket ezzel a mozgásformával. ➤ Mozgással kísért énekes, táncos játékok, drámajátékok szervezése. ➤ Udvari mozgás, szabad játék az udvari játszóeszközök felhasználásával. ➤ Élményszerző séták és kirándulások az óvoda szűkebb és tágabb környezetében.	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor.</i>
Környezettudatos életmód elemeinek szocializációja	➤ Természetbarát anyagok használatának megismertetése. ➤ Természeti környezetünk védelme, óvása. (szemétszedés, madáretetés autómentes nap stb.) ➤ Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának folyamatos hangsúlyozása.	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor.</i>
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	➤ Az óvoda helyiségeinek takarítása napi rendszerességgel, illetve szükség szerint gyakrabban. ➤ Mellékhelyiségek folyamatos fertőtlenítése, tisztántartása, tisztálkodási szerek biztosítása. ➤ Törölközők /heti/ mosása az óvoda, ágyneműk /2 heti/ rendszeres mosása a szülők feladata. ➤ Az udvar gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása az udvaros mindennapi feladata (seprés, lombgyűjtés, fűnyírás, locsolás,	Tisztasági szemle ellenőrzési lapjain rögzítésre kerülnek. A munkára nevelés az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a

Pedagógiai Program

Feladat	A tevékenység tartalma	Rögzítése
	homokozók karbantartása, hó eltakarítás, balesetmentesítés), melyekbe a gyermekek is bekapcsolódnak.	<i>heti tevékenységek tervezésekor.</i>
Kirándulások szervezése, külső helyszíneken történő sportrendezvények en való részvétel.	➤ Évszakonként rövid kirándulások az óvoda közelében. (pl. parkok, belváros) ➤ Lehetőség szerint közös kirándulás, sportalkalmak szervezése a szülőkkel (pl. Nagyerdő, Hortobágy, Vadaspark, környező tanyák, falusi tájházak, Legsportosabb csoport vetélkedő, Bringázz az oviba, Veled kerek a világ, Bozsik program / ovi foci/	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor, valamint a tervezett programok az oviKRÉTA dokumentumtárába kerülnek rögzítésre.</i>
Az óvodán kívüli ismeretszerzés lehetőségeinek kihasználása	➤ Városban szervezett rendezvények látogatása. ➤ Állatkerti látogatások. ➤ Ismerkedés a tanyasi élettel, háziállatokkal kirándulások alkalmával. ➤ Madarak és Fák napján kirándulás szervezése a Nagyerdőre, Botanikus kertbe, Tanösvényre.	<i>Az oviKRÉTÁban a csoportnapló részben kerülnek rögzítésre a heti tevékenységek tervezésekor, valamint a tervezett programok az oviKRÉTA dokumentumtárába kerülnek rögzítésre</i>
Hulladékgyűjtés	➤ Folyamatos papír és műanyagflakon gyűjtést szervezünk. ➤ Megismertetjük a gyermekekkel a szelektív hulladékgyűjtést, az ehhez használatos színes konténereket. A „Kukatündér” játékban tudatosítjuk, rendszerezzük ismereteiket.	Az óvoda hirdetőabláján kerül rögzítésre
Baleset megelőzési intézkedések.	➤ Minden csoportban életkornak megfelelően balesetvédelmi oktatást tartunk a gyermekeknek, beépítve a „Biztonságos Óvoda” program elemeit. ➤ Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése. ➤ Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	<i>Az oviKRÉTÁban a dokumentumtárba kerülnek rögzítésre.</i> Munkavédelmi és tűzvédelmi felelős, udvaros által vezetett naplóba kerül rögzítésre. A kijelölt helyiség és személyek neve a vezetői iroda melletti hirdetőablán rögzítésre került.

6.3. Az egészséges életmód alakítása

Óvodai életünkben fontos szerepet kap az egészségfejlesztés alakítása.

Az óvodai élet minden tevékenységével, teljes eszközrendszerével szolgálja a gyermekek testi, lelki, szociális fejlődését. Az egészséges környezet kialakítása és megőrzése fontos feladatunk, mert egészséges gyermek csak egészséges környezetben fejlődik.

Intézményünk olyan optimális körülményeket teremt a gyermekek számára, amelyek segítik a pozitív beállítódások, szokások és magatartásformák kialakítását (táplálkozás, mozgás, társas kapcsolatok terén).

Célunk:

- Az életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő – beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekeket is – egészséges és önálló életvitel igényének alakítása.
- A gyermekek önmagukkal és használati tárgyaikkal, szűkebb és tágabb környezetükkel szemben is igényeljék a rendet, tisztaságot.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a másodlagos sérülések kialakulásának megelőzése, lehetőség szerinti csökkentése.
- Az egészség védelme, óvása és a betegségek megelőzése.
- *Fokozott figyelmet fordítunk a Nkt. 62. § (1a)–(1e) bekezdése szerint a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére.*
- *A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek a gyógykezelés után történő óvodai életbe történő bekapcsolása.*

Feladatunk:

- Az egészséges és biztonságos környezet feltételeinek megteremtése, megtartása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodó környezet kialakítása, azok használatára nevelés.
- *A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.*
- *A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.*
- Az egészségügyi szokások alakítása, a mozgás megkedveltetése.
- A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése a gyermek mozgásigényének kielégítésével az évszaknak, időjárásnak megfelelően.
- Az egészséges táplálkozás szokásának alakítása a vitaminnapokkal.(gyümölcs, zöldség)
- A láb- és tartásjavító torna alkalmazása heti rendszerességgel középső csoporttól.
- A sószoza megkedveltetése, rendszeres használata.
- A környezettudatos magatartás megalapozása: a környezet tisztántartására, *a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása.*
- A szülői igényeket figyelembe véve, tájékoztató előadás szervezése *megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.*

Pedagógiai Program

- *Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.*
- *Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.*

Csoportszobáink tágasak, jó a természetes megvilágításuk, szellőzésük. A berendezés kialakításakor a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó bútorokat választunk és természetes alapanyagú tárgyakkal, kiegészítőkkal igyekszünk bővíteni készletünket. Figyelünk a funkcionalitás és az esztétikum összhangjára, és a színharmóniára. A sajátos nevelési igényű gyermekek részére igyekszünk biztosítani a speciális eszközöket.

A helyes egészségügyi szokások alakítását, a gondozási tevékenységeket az óvodába lépéstől a dajka nénik bevonásával valósítjuk meg, az intimitás betartása mellett. Biztosítjuk a gyermekeknek, hogy egyéni szükségleteiknek megfelelően végezzék a tevékenységeket (kézmosás, fogmosás, WC használat).

A megszokott időben végzett tevékenységek (étkezés, mozgás, levegőzés, pihenés) visszahatnak az élettani folyamatokra, ezért az életkoronként eltérő életritmus figyelembe vételével tervezzük meg a gyermekek helyes, rugalmas napirendjét.

A gyermekek életkori sajátosságaiból adódó nagy mozgásigény kielégítésére törekszünk minden nap. A mozgáslehetőségek biztosításával gyermekeink szomatikus, mentális, pszichés védelmét is elősegítjük. Mindezek mellett törekszünk a csoportban nyugodt légkört kialakítani. Elsődleges feladatunknak tekintjük a preventív célú láb-és tartásjavító torna alkalmazását. A láb- és tartásjavító torna gyakorlatait beépítjük a gyermekek mozgásos tevékenységeibe. A játékos mozgástevékenységeket, az egyéni képességek figyelembevételével, differenciáltan, spontán és szervezett módon biztosítjuk.

Fokozatosan szoktatjuk a sósza használatahoz a gyermekeket. Ez hozzájárul egészségük védelméhez, különböző légúti betegségek megelőzéséhez.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében igyekszünk:

- megkedveltetni a mozgásos tevékenységeket,
- a másodlagos sérülések kialakulását amennyire lehetséges, megelőzni, csökkenteni.

Óvodai tevékenységek során *egészségpropaganda keretében* felhívjuk a gyermekek figyelmét szűkebb és tágabb környezetük rendjére, tisztaságára. Arra neveljük őket, hogy kapcsolódjanak be, illetve örömmel végezzék a munka jellegű tevékenységeket.

Modell értékű kommunikációnkkal, bánásmódunkkal, viselkedésünkkel erősítjük kapcsolatunkat a gyermekekkel, egyúttal segítjük önállóságuk fejlődését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Az egészségügyi szokásokat képesség szerint önállóan végzik. A sajátos nevelési igényű gyermekek önállóan, vagy kis segítséggel szükség szerint használják az ehhez szükséges speciális segédeszközöket (kapaszkodó, járókeret).

Pedagógiai Program

- Önállóan öltözködnek, ruháikat felismerik, rendben tartják. Próbálnak az időjárásnak megfelelően öltözködni.
- Ismerik és tudják az étkezéshez szükséges eszközök helyes használatát, esztétikusan megterítenek, kulturáltan étkeznek.
- Folyamatosan alakul bennük az egészséges életvitel iránti igény.
- Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára, ennek igénye megmutatkozik viselkedésükben is.
- Szívesen és örömmel mozognak, végzik a játékos láb- és tartásjavító gyakorlatokat.
- Kedvelik a sósobát, *a sóhomokozót és szívesen tevékenykednek ott.*
- Rendelkeznek azokkal az egészségvédő szokásokkal, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai életre.
- Önállóan jelzik szükségleteiket.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek kedvelik a mozgástevékenységeket és képességüknek megfelelően akár segédeszközzel is szívesen végzik azokat.

6.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az értelmi fejlesztés legfontosabb területe. Az anyanyelv használata, az anyanyelvi nevelés áthatja az óvoda egésznapos életét, a mindennapokat, és valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk.

Célunk:

- Az adott életkorra jellemző nyelvi fejlettség, nyelvi kompetencia kialakítása.
- A nevelő tevékenység egészében, differenciált fejlesztés segítségével, a kommunikáció különböző formáinak elsajátítása.
- A beszéd eszközként való használata során fejlődjön szókincsük.
- Ismerjék, szeressék, becsüljék anyanyelvünket életkoruknak megfelelő szinten.
- Ismerjenek a gyermekek minél több metakommunikációs jelet.

Feladatunk:

- Modell értékű kommunikáció a pedagógus és az óvoda más dolgozói részéről.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése, a beszédöröm biztosítása.
- A gyermek szabad önkifejezési, közlési vágyának elősegítése befogadó, megértő, segítő környezettel.
- A gyermeki kérdések ösztönzése, megválaszolása.
- Beszédészlelés, beszédmegértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincsgyarapítás, szófaji gazdagság megalapozása óvodai életünk minden területén.
- Folyamatos, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség alakítása.
- Preventív, játékos, de tudatos fejlesztés a beszédhibák kialakulásának megelőzése céljából:
 - beszédmozgást fejlesztő gyakorlatok
 - auditív, anyanyelvi és kommunikációs játékok végzése.
- A beszédhibák felismerése és a gyermek szakemberhez irányítása.

Pedagógiai Program

- Együttműködés a családdal, a logopédussal a korrekció területén, valamint indirekt módszerekkel történő fejlesztés.
- A szociokulturális háttér figyelembevételével differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- Metakommunikációs jelrendszerük fejlesztése.
- A kiemelt figyelmet igénylő - sajátos nevelési igényű gyermekek segítése az anyanyelvi nevelés folyamatában (pl. megsegített kommunikáció).

Nevelőmunkánk során fontosnak tartjuk a szeretetteljes, pozitív emocionális légkör megteremtését, biztosítását, amely a beszédképesség fejlesztésének legfontosabb feltétele. Minden alkalmat kihasználunk a beszélgetésekre. A beszédfejlesztésben nagy szerepe van az élményeknek, hiszen az érzelmekben gazdag óvodai élet fokozza a beszédkedvet. Az óvodai életben az anyanyelvi nevelésnek, az anyanyelv fejlesztésének három alaphelyzete van:

- spontán helyzetekben, tevékenységek során,
- vers-mese, irodalmi nevelés alkalmával,
- kezdeményezett, tervszerű fejlesztések során.

A „beszélő” magatartást akkor sajátítja el a gyermek, ha biztosítjuk az érzelmi biztonságot, a derűs, kiegyensúlyozott légkört, ha személye iránt érdeklődést mutatunk, türelmesek vagyunk vele szemben, kívárujuk gondolatai, érzelmei kifejezését. Ösztönözzük a gyermekeket, hogy szabadon elmondhassák gondolataikat, kreatívan rögtönözhesseu, improvizálhassanak, és a nyelvvel játszhasseu. A gyermek beszédaktivitását, teljes odafordulással, aktív figyelemmel és a gondolataihoz kapcsolódó kérdésekkel tartjuk ébren.

Lehetőséget biztosítuuk az egyéni beszélgetésekre, hogy a gyermek éreze, most csak rá figyelüu. A gyermek akarva - akaratlanul utánozza a felnőtöt, ezért arra törekszüu, hogy beszédüu legyen nyelvtanilag hibátlan, helyes kiejtésű és artikuláció szempontjából is példaadó, színes, szemléletes, jól érthető. A kommunikációval kapcsolatos ismeretek, normák elsajátíttatását, elsősorban mintaadással, gyakorlással valósítjuk meg.

A gyermek beszédhibáit nem javítjuk, ha beszédhibát észlelüu, szakember segítségét vesszüu igénybe. A nyelvi játékok remek lehetőséget nyújtanak az *indirekt* beszédfejlesztésre, a kisebb beszédhibák korrigálására. Ezeket játékos formában végezzüu, a nap folyamán bármely időpontban beiktatjuk, ha lehetőség nyílik rá. A nyelvi játékok kiválasztásánál tudatosan figyelüu arra, hogy a beszédfejlesztés melyik részterületét kívánujuk fejleszteni, gyakoroltatni.

A gyermek beszédét meghatározza az otthoni környezet. Igyekszüu a család szociokulturális háttérét megismerni, és ennek megfelelően végezzüu a gyermek differenciált egyéni fejlesztését. Arra törekszüu, hogy a családdal való együttműködés előnyeit, fontosságát, a szülők érezzék és a gyermek harmonikus fejlődésének érdekében sok otthon is hasznosítható gyakorlati tanáccsal lássuk el őket. A kedvezőtlen szociokulturális háttérű, ingerszegény környezetből kikerülő, illetve a megkésett beszédfejlődésű gyermek hiányosságait igyekszüu pótolni. Biztosítjuk az élményszerző alkalmakat, cselekvéses tanulást, a környező világ felfedezését, ezekkel megteremtjük a természetes beszédhelyzeteket. Olyan helyzeteket, légkört alakítuuk ki, amelyekben a gyermek sikerélményhez jut. Elismeréssel, dicséréttel alakítjuk beszédbátorságát. A differenciálás, a korrekció, a kompenzálás lehetőségeit kiaknázzuk, így eljuttatjuk a gyermeket a megfelelő nyelvi követelmény eléréséhez. Ezt tudatos, tervszerű munkával, példamutató kulturált nyelvhasználattal, kifejező előadásmóddal érjük el.

Szükség esetén a digitális kommunikáció olyan formáit alkalmazzuk, amely szülői segítséggel a 3-6 éves korosztály számára használható.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tisztán, érthetően, életkoruknak megfelelő fejlettségi szinten beszélnek.
- Aktívan használják a tapasztalatok során szerzett szókincsüket.
- Tudják a megismert szavak jelentését.
- Kéréseinket megértik és teljesítik.
- Szűkebb és tágabb környezetükkel kapcsolatos beszélgetésekbe bekapcsolódnak.
- Végig hallgatják és megértik mások beszédét.
- Kötetlenül, örömmel társalognak.
- Ismernek és használnak metakommunikációs jeleket.

Az értelmi fejlesztést a szabad játékban és az óvodai élet tevékenységrendszerében valósítjuk meg. A gyermekek játéka személyiségük tükrözője, és mint leggyakoribb tevékenységük, fejlesztésük legfőbb eszköze is. A szabad játékban a legváltozatosabb tevékenységekre nyílik lehetőség. Igyekszünk megvalósítani, hogy fejlesztőmunkánk során a gyermekek szabadsága érvényre jusson. Folyamatosan biztosítjuk, hogy bármely tevékenység során gyakorolhassák a gyermekek azokat a funkciókat, amelyek az aktuális fejlődésüket elősegítik. Nevelő-fejlesztő munkánk során az általános pedagógiai célrendszer figyelembe vételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat. A gyermekeket megismerjük, meglévő képességeikre és szerzett tapasztalataikra építve tervszerű, tudatos, differenciált fejlesztést végzünk.

Célunk:

- A gyermekek kíváncsiságára, megismerési vágyára, önkéntelen figyelmére alapozva és szerzett tapasztalataikra építve fejleszteni értelmi képességeiket.
- A gyermekek önmagukhoz képest a legnagyobb mértékben fejlődjenek.
- Sokoldalú tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás lehetőségeinek biztosításával a gyermekek kompetenciáinak alakítása.
- Rendelkezzenek az iskolakezdéshez szükséges optimális képességekkel.

Feladatunk:

- Változatos tevékenységekkel a gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezetről minél több tapasztalat biztosítása.
- A spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése, és azok különböző élethelyzetekben és tevékenységekben való önálló gyakorlására ösztönzés.
- Az értelmi képességek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Életkori sajátosságoknak megfelelő cselekvéses tanulás megvalósítása, illetve olyan munkaformák alkalmazására törekvés, melyek során fejlődik a gyermekek önértékelése.
- Közlekedéshez szükséges képességek fejlesztése, közlekedés specifikus észlelési, magatartási, viselkedési szokások kialakítása.

Pedagógiai Program

- Változatos tevékenységek tervezése, szervezése a mindennapokban, melyek során figyelünk a differenciálás megvalósítására.
- Egyéni differenciált fejlesztés megvalósítása (felzárkóztatás, tehetséggondozás).

Biztosítjuk a gyermekek számára a derűs légkört az együttműködésre való készséget, az empátiát, a megértést részünkről, ezek segítségével végezzük a differenciált képességfejlesztést. Minél több mozgásos cselekvést, megtapasztalást, felfedezést nyújtó változatos tevékenységek biztosítása által igyekszünk megvalósítani az értelmi nevelés feladatait. Tervezünk, de alkalmazkodunk a gyermekek spontán megnyilvánulásaihoz, kíváncsiságához. Olyan környezetet biztosítunk, amelyben a gyermek aktívan részt vesz a tevékenységekben, a megismerésben, a vizsgálódásban, a kísérletezésben. Így olyan élményhez juttatjuk őket, ami tartóssá teszi a tudást, gazdagítja, fejleszti gondolkodási műveleteiket és további aktivitásra motiválja őket. A változatos tevékenységek kiváló alkalmat nyújtanak a gondolkodás, rész- egész viszony, ok-okozati összefüggések megértésére, felfedezésére. Az egyéni képességek fejlesztése, mindig a gyermek aktuális fejlettségéhez igazodik. Alkalmasszerűen infokommunikációs eszközöket is használunk, mellyel példát mutatunk azok helyes alkalmazására. Olyan körülmények között, amikor nincs alkalom a személyes kontaktusra az IKT eszközök segítségével juttatunk el - a szülők közreműködésével - a gyermekeknek olyan tartalmakat, amely alkalmas a gyermek értelmi képességeinek fejlesztésére. Arra törekszünk, hogy a gyermekek olyan képességekhez jussanak, amelyek nem csak az adott helyzetben vezetnek valós megállapításhoz, hanem más hasonló helyzetben felgyorsítják a megértést, a megoldáshoz jutást. A cselekvés által szerzett ismeretet életre szólóan megőrzik, mert ezeket a mindennapok problémamegoldásában használják.

A sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi képességeinek egyéni fejlesztését a szakértői véleményre alapozva végezzük. Fejlesztésüket speciálisan képzett szakemberek (gyógypedagógus, konduktor) segítségével, bevonásával valósítjuk meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismereteik bővülnek, gazdagodnak az őket körülvevő világról.
- Kialakulnak jártasságaik, készségeik, képességeik, melynek révén gondolkodásuk is fejlődik.
- Kialakul szabály - és feladattudatuk, közlekedési kultúrájuk alapjai.
- Képesek lesznek figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseivel, matematikai fogalmakkal.
- Ismereteiket tudják alkalmazni a gyakorlatban.
- Rendelkeznek azokkal az értelmi képességekkel, amelyek az iskolába lépéshez szükségesek.

6.5. A nevelés – oktatás, fejlesztés tervezése óvodánkban**A tervezés általános elvei óvodánkban**

- *Tudatos, logikus, áttekinthető tervezés, elfogadott, közös értékrend mentén*
- *Nevelésközpontúság, célok pontos megfogalmazása (ONAP, PP)*

Pedagógiai Program

- *A dokumentumok pontos, naprakész szabályoknak megfelelő vezetése*
- *Pedagógiai módszertani alapelvek figyelembevétele, a nevelés, tanítás és a fejlesztés játékosan, játékon keresztül valósuljon meg*
- *Konkrét pedagógiai jellemzők, körülmények figyelembevétele*
- *Többoldalú tapasztalatszerzésre, differenciálásra törekvő tervezés*
- *Rugalmas, módosítható tervezés felmerülő igények szerint*
- *A gyermekek szociokulturális háttérének figyelembevétele.*
- *A gyermek ismereteire, tapasztalataira építés.*
- *Az óvodapedagógus módszertani szabadsága messzemenően érvényesül a tervezés kivitelezése során.*
- *A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési tervét a szakértői vélemény alapján a gyógypedagógus készíti el konzultálva az óvodapedagógussal a csoportban történő integrált fejlesztési lehetőségekről.*

Óvodánkban a nevelés és fejlesztés tervezése komplex egységet alkot, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, fejlődésük nyomon követését, különböző kötelező dokumentumok, továbbá az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

A nevelési év elején elkészítjük a csoportra vonatkozó éves **tanulási tervet**, mely tartalmazza a tevékenységi területek témáit, anyagát, időtartamát, a cél- és feladatrendszerét, a kiemelt fejlesztési területeket, alkalmazott módszereket, eszközöket, tevékenységi formákat, játék ajánlásokat, séták, kirándulások, zöld óvodai tartalmakat. *Ez a dokumentum az oviKRÉTA felületén kerül feltöltésre.*

Az oviKRÉTA egyéb dokumentumok részébe tervezzük meg a gyermekek befogadását. A **nevelési tervet** félévre készítjük, és értékeljük, melyben meghatározzuk az adott időszakra vonatkozó pedagógiai célokat, feladatokat, programunk kiemelt területeire építve. Tervezőmunkánkat a gyermekek egyéni képességmérésének eredményeire alapozzuk, azt figyelembe véve készítjük el a következő időszak tervét.

A gyermekek tanulási folyamatait, fejlesztő tevékenységeinket az oviKRÉTA arra kialakított felületén rögzítjük.

Pedagógiai terveinket a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgáljuk.

Az oviKRÉTA felületén a gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentum tartalmazza a gyermekek anamnéziséit, fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, értékelését, a differenciált nevelés, fejlesztés irányát.

A gyermekek személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban megfigyeléseken, beszélgetéseken, a játékokon keresztül tárjuk fel.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer segítségével (rövid DIFER) állapítjuk meg az iskolaérettséghez

szükséges képességek szintjét.

7. A játék, a tevékenységekben megvalósuló tanulás és a munka

7.1. A gyermek világa: a játék

A szabad játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Kreativitást fejlesztő, élményt adó tevékenység. A játék alapvető létforma, legfőbb élményforrás, a személyiségfejlesztésnek a színtere, a tanulás, a készség-képességfejlesztés leghatékonyabb módja. A mozgás, a testséma, az én megismerése, a percepció, a gondolkodás azon belül a fogalmi gondolkodás, a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése, mind-mind játékba ágyazódik.

Célunk:

- A szabad, elmélyült játék elsődlegességének biztosítása.
- A gyermek személyiségének pszichikus fejlesztése az élményt adó játéktevékenységeken keresztül.
- Olyan boldog óvodai élet megteremtése a gyermekek számára, ahol egyéni vágyaikat, fantáziájukat, ötleteiket, élményeiket, tapasztalataikat kibontakoztatják és sokoldalúan, harmonikusan fejlődnek.
- Játéktevékenységek közben környezetük felfedeztetése, megismerése.
- A játékos gyermeki tevékenykedtetés, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamat biztosítása.
- A játéktevékenységekhez kapcsolódó szokások és normák megismerése, elfogadása és formálása.
- Olyan magatartásformák alakítása, melyek elősegítik szociális, társas kapcsolataik, viselkedésük, magatartásuk fejlődését.
- A játék feltételeinek megteremtésével egyenlő esélyek biztosítása.
- *A digitális játékeszközök használata során törekszünk a gyermeki fejlesztés érdekében alkalmazni (BeeBot, tablet, laptop), illetve, ha valamit természetes környezetében nem tudunk megmutatni.*

Feladatunk:

- A játék feltételeinek megteremtése:

Nyugodt, derűs légkörben teremtjük meg az állandóságot és biztonságot ahhoz, hogy a gyermekek felszabadultan játsszanak. Fontosnak tartjuk az együtt játszás alapvető normáinak, szokásainak alakítását.

Megfelelő hely: kialakításával biztosítjuk az elmélyült, önfeledt szabad játékot. Csoportszobáink berendezésével biztosítjuk gyermekeink számára az elmélyült, párhuzamosan végezhető tevékenységeket, illetve a szabad választás lehetőségét.

Igyekszünk inger gazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő, esztétikus, harmóniát sugárzó környezetet kialakítani. Minden csoportszobában vannak állandó játszóhelyek, illetve lehetőség van a változtatásra, egy adott hely átalakítására. Figyelünk arra, hogy legyen a gyermekek számára megfelelő mozgáslehetőség, a csoport adottságait figyelembe véve legyenek meghitt kuckók is. A csoportszobákat a sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzőihez igazodva, speciálisan alakítjuk ki, előtérbe helyezve a biztonságos,

Pedagógiai Program

balesetmentes közlekedést, a megfelelő mozgás lehetőségeket. Az udvaron a nagy teret kihasználva biztosítjuk, hogy a gyermekek szabadon mozogjanak, játsszanak.

Elegendő idő: A reggel megkezdett játék folytatásának biztosításával lehetővé tesszük a folyamatos játékot.

Megfelelő eszköz: Az eszközök sokféleségéről gondoskodunk. Tudatosan olyan eszközöket választunk, melyek esztétikusak, balesetmentesek és megfelelnek a gyermek életkori és egyéni sajátosságainak. A játékokat a gyermekek által jól látható és elérhető helyen helyezzük el. Ügyelünk a játékok optimális mennyiségére és a játékok cseréjére. Felhasználjuk az évszak és a természet kínálta kincseket. Rendelkezésre állnak a gyurmázáshoz, rajzoláshoz, festéshez, ragasztáshoz használatos eszközök. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek szükségleteit, törekszünk a differenciált eszközök biztosítására, hogy minden gyermek megtalálja a számára legmegfelelőbbet.

Élmények: Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával teremtjük meg a játék motiváló erejét. Építünk az egyéni és az óvodai közös élményekre egyaránt. Átalakulóban lévő világunkból szerzett gyermeki élményeiket próbáljuk az óvodai játék keretébe beilleszteni, úgy, hogy ne váljon durva, agresszív játékká.

Együttjátás: A szabad játék és a játszótárs választás lehetőségének megteremtésével ösztönözzük a baráti társaságok, kapcsolatok alakulását. A játék folyamatában tudatos jelenlétünkkel biztosítjuk az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Természetesen tiszteletben tartjuk az egyedüllét és félrehúzódás igényét is. Mindezt a feltételek megteremtése mellett a szükség és igény szerinti együtt játszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással, indirekt reakciókkal segítjük. A kialakult játszócsoport játékába csak akkor avatkozunk be, ha társait zavaró gyermeket látunk, illetve balesetveszélyes helyzetek esetén. Tudatosan megengedő, elfogadó, utánozható mintát, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenlétünkkel biztosítjuk a szabad játék nyugalalmát. Nyugodt kommunikációs tér biztosításával inspiráljuk a gyermekeket a játék elképzeléseik megbeszélésére. Ha szükséges, segítséget nyújtunk a játékhoz szükséges döntések előkészítésében.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a játék területén:

- Mintaértékű kommunikáció a felnőttek részéről.
- Párbeszédok tudatos támogatása, fogalomalkotás segítése, szókincsbővítés.
- Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre való kellő odafigyelés, spontán párbeszédhelyzetek létrehozása, célzott anyanyelvi fejlesztés.
- Gátlásos gyermekek oldása, mondókákkal, ölbeli játékokkal.
- A csoport „etikai” kódexének nyelvi meghatározása.
- Kommunikációs stílus nyelvi formáinak gazdagítása (konfliktus kezelése során).
- Pozitív visszajelzések a gyermekek számára, metakommunikációval és szóbeli értékeléssel.

A leghatékonyabb megismerési terület az óvodai nevelés folyamatában a játék. Azok a megfigyelések, amelyeket játék közben tehetünk: - hogy mit, és hogyan játszik, mennyire

Pedagógiai Program

elmélyült a játék, társaival milyen a viszonya, - nagyon sokat elárul számunkra a gyermek fejlettségi szintjéről.

Ezeket is figyelembe véve tudjuk őket egyénileg, az egyéni bánásmód elvei szerint, differenciáltan fejleszteni. A játékot a tanulás elsődleges keretének tekintjük. Ezért napirendünkben a folyamatosságot, rugalmasságot figyelembe véve, párhuzamosan végezhető tevékenységekre törekszünk.

A játék kiemelt személyiségformáló hatását kiaknázzuk.

A játék során fejlődik:

- nagymozgásuk, finommotorikájuk, tapintásos észlelésük,
- szem - kéz koordinációjuk, alak és formaállandóságuk, kognitív képességeik, képzeletük - kreativitásuk,
- alakul szocializációs készségük, kommunikációjuk,
- formálódnak erkölcsi, akarat tulajdonságaik.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudnak boldogan, felszabadultan együtt játszani.
- Alkalmazkodnak játszótársaikhoz.
- Követik és betartják a megismert játékszabályokat.
- Játékuk változatos, színes, ötletes.
- Betartják a társas viselkedés elemi szabályait.
- A konfliktusokat próbálják önállóan, konstruktívan megoldani.
- A társakért érzett felelősségérzet, szociális érzékenység életkoruknak megfelelő.

7.2. Munka jellegű tevékenységek

A munkára nevelés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, amely áthatja a mindennapi élet tevékenységeit. A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere.

Célunk:

- A munka jellegű tevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek kompetenciák, alakítása.
- Alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Alakuljanak szociális - társas kapcsolataik, felelősségérzetük, *kötelesség- és feladattudatuk.*

Feladatunk:

- A különböző munka jellegű tevékenységek szervezése és azok feltételeinek biztosítása.
- A munkához való pozitív hozzáállás alakítása.
- Tapasztalatszerzés biztosítása.
- Ismereteik bővítése.
- A közösségért végzett munka örömeinek megéreztetése.
- A munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása.

Pedagógiai Program

- A tevékenységhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetben a beszédformák gyakorlása.
- Munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak ok - okozati összefüggések, műveletek végzésének mondatba foglalása.
- Folyamatos, konkrét, reális, a gyermek képességeihez mérten fejlesztő hatású értékelés.

A munka olyan önként végzett aktív gyermeki tevékenység, mely közben a gyermekek tapasztalatokat gyűjtenek, bővítik ismereteiket a természeti és társadalmi környezetükről. Eközben fejlődik értelmi képességük, megértik a munka fontosságát, hasznosságát, megalapozódik az eredmény megbecsülése. Kialakul bennük a munka szükségességének felismerése, figyelmeztetés nélkül megkezdik, elvégzik a szükséges munkát. A munkavégzéshez szükséges attitűdök kialakulnak. Olyan tapasztalatszerzést biztosítunk, amely megfelel a gyermek életkorának, fejleszti értelmi képességeit és gazdagítja ismereteit. Biztosítjuk az elegendő gyakorlást, ellenőrzést, a dicséret és a buzdítás mellett.

Megismertetjük a munka eszközeit, azok célszerű használatát, és a munkafolyamat elvégzésének legcélszerűbb sorrendjét. Lehetőséget adunk arra, hogy a munkavégzéshez szükséges készségeket megismerjék, gyakorolják és lássák annak célját, eredményeit. Olyan légkört alakítunk ki, ahol a gyermek az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok során megéli a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

A baráti kapcsolatok pozitív alakulását segítjük az együtt végzett munka örömeinek, felelősségének, eredményének megéreztetésével. Ez a saját és mások elismerésére nevelés formája is.

A csoportban dolgozó felnőttek csak annyi segítséget adnak, amennyi feltétlenül szükséges a gyermek által elkezdett tevékenység befejezéséhez. Lehetőséget biztosítunk nehezebb feladatok kipróbálásához és ahhoz, hogy minden gyermek egyéni tempójában végezhesse munkáját. Különösen fontosnak tartjuk ezt a szemléletet a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége szinte az egész nap folyamán jelen van.

A munka akkor válhat a személyiség belső igényévé, ha az óvodai élet mindennapjaiba rendszeresen és folyamatosan beépítjük és megszervezzük. A gyermekeket konkrétan, reálisan, folyamatosan, saját magához mérten, fejlesztően értékeljük a munkavégzés során. Óvodába lépés pillanatától a munka változik formájában és tartalmában egyaránt. A gyermekektől egyre magasabb együttműködést igényel, miközben változnak társas kapcsolataik is. Az önkiszolgálástól kiindulva, folyamatosan és fokozatosan jut el a gyermek a legmagasabb szintig, a közösségért végzett munkáig.

A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be a gyermekek életkorát, fejlettségét figyelembe véve:

- önkiszolgálással kapcsolatos teendők,
- naposi munka,
- közösségért végzett munkák,
- kerti munka (évszaknak megfelelően),
- alkalomszerű munkák,
- felelősi munkák.

Pedagógiai Program

A munka megszervezése tudatos pedagógiai tervezést és a gyermekekkel való együttműködést igényel.

Csak olyan munka jellegű tevékenységet végezhetnek a gyermekek, amelyet örömmel, érzelemileg motiváltan, testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek megvalósítani. A munka jellegű tevékenységek végzése közben a gyermekek megtanulják a szükséges eszközök célszerű és balesetmentes használatát, miközben betartják a higiénés szabályokat.

A természetben, a szabadban végzett munka az egészséges életmódra nevelés egyik lehetősége. Óvodánk udvara olyan adottságokkal rendelkezik, hogy a gyermekek minden évszakban végezhetnek munkát a szabad levegőn.

A kerti munkavégzés közben rengeteg tapasztalatot gyűjtenek a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásáról, ami hozzájárul a környezetvédelem megalapozásához, és a környezettudatos magatartás alakulásához.

Az önkiszolgálással járó tevékenységek: az öltözködés, étkezés, testápolás rendszeres és szükség szerinti elvégzése a gyermekek egészségvédelmét szolgálják.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen vállalnak megbízatásokat, feladatokat, melyeket örömmel, önállóan végeznek.
- A munka jellegű tevékenység elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek lesznek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük, kudarctűrő képességük, kötelességtudatuk.
- Megtanulják a különböző szerszámok, eszközök célszerű használatát, ezek neveit, miközben elemi fokon tapasztalatot szereznek a munkafolyamatokról, munkaszervezésről, célszerű sorrendjéről.
- Az együttes munkavégzés közben átéli annak örömét, mélyülnek társas kapcsolataik.
- Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkákat tudatosan, szívesen végzik.

8. A különböző tevékenységi formák és színterei

8.1. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerésének témaköreit mindig az aktuális évszakok, napszakok, események, ünnepek határozzák meg.

Óvodába lépéskor a gyermekek különböző ismeretanyaggal, képességszinttel rendelkeznek a világról. Óvodánkban a matematikai tapasztalatszerzés, a természetes környezet megismerésének megvalósítása, tevékeny megismerése, apró történéseken keresztül valósul meg, amelyek jól fejlesztik a gondolatok kifejezését.

Célunk:

- A gyermekek jussanak minél gazdagabb tapasztalathoz az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- Életkoruknak megfelelően tájékozódjanak és igazodjanak el környezetünkben.
- A természethez fűződő hagyományaink megismertetése.
- A gyermekek környezettudatos viselkedésének megalapozása.
- A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakuljon ki bennük a természet iránt, tanulják meg védelmét, az értékek megőrzését.

Pedagógiai Program

- A környezet megismerése során a gyermekek jussanak matematikai tapasztalatok, ismeretek birtokába, és azokat tevékenységeikben alkalmazzák.

Feladatunk:

- A környezet megismerése során szerzett ismereteket rendezett, megbízható tudássá fejleszteni az óvodai évek alatt.
- Környezetvédelmi - *fenntarthatósági* szemléletmód, környezetvédő szokások alakítása (környezetvédelmi jeles napok megtartása).
- A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, matematikai érdeklődésük felkeltése, logikus gondolkodásuk megalapozása.
- Eszközök, tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A gyermekek beszédkedvének felkeltésével alakítjuk bennük az igényt élményeik, szóbeli ismereteik kifejezésére.
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezet megismerése áthatja egész óvodai életünket. A játék, séták, kirándulások, mind-mind alkalmasak arra, hogy ráirányítsák a gyermekek figyelmét az őket körülvevő élő és élettelen környezet csodáira. Sokféle tevékenységet biztosítunk, melynek során tapasztalatokat gyűjtenek a természet anyagairól, változásairól. A tevékenységek közben ismerkednek a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeivel. Közös élmények biztosításával alakítjuk a természethez fűződő pozitív viszonyulásukat. Az önfeledt játék, rácsodálkozás mellett észrevétlenül sajátítják el a gyermekek, hogyan óvják, védjék a természet tisztaságát, szépségét.

A környezet megismerése során matematikai tapasztalatoknak és ismereteknek is a birtokába jutnak a gyermekek. Ismerkednek a környezet mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyaival. Így alakul, formálódik ítélőképességük, fejlődik tér- sík és mennyiség szemléletük.

A sajátos nevelési igényű gyermekek közvetlen tapasztalatszerzését nagyban segítjük azzal, hogy több időt biztosítunk számukra. Igyekszünk minél több érzékszervet bevonni a megismerésbe.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szűkebb környezetükben életkoruknak megfelelő szinten, biztonsággal tájékozódnak és igazodnak el.
- Megkülönböztetik az évszakokat, napszakokat, ismerik ezek jellemzőit.
- Felismernek elemi ok – okozati összefüggéseket.
- Pozitív attitűd alakul ki közvetlen és tágabb környezetükhöz, hagyományainkhoz, városunkhoz, hazánkhoz való kötődésükben.

Pedagógiai Program

- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természet és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Képesek lesznek a figyelem összpontosítására, a problémamegoldó kreatív gondolkodásra, életkoruknak megfelelő logikai következtetésekre.
- Képesek matematikai műveletekre.

8.2 Verselés - mesélés

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van. A mesehallgatás, verselés, a verses szöveggel kísért játék, a bábozás, a kisgyermeknek a játékkal egyenrangú természetes igénye.

Célunk:

- Az óvodáskorú gyermekek pozitív személyiség jegyeinek megalapozása, fejlesztése, a verseken, meséken, gyermekirodalmi alkotásokon keresztül.
- A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése saját maguk által kitalált, vers és mesealkotásokon keresztül.
- A mindennapok természetes eleme maradjon a verselés, mesélés, melynek során fejlődik beszédkultúrájuk.
- Irodalom iránti fogékonyság megalapozása, mely a későbbi olvasóvá nevelés gyökere.

Feladatunk:

- Ideális körülmények biztosítása, az irodalmi élmények befogadásához.
- A gyermekek és a vers, mese tudatos és aktív kapcsolatának megteremtése, a gyermek, irodalom iránti érdeklődésének felkeltése, irodalomszeretetének megalapozása.
- Megfelelő vers, mese anyag megválasztásával, az interkulturális nevelés megvalósítása, a klasszikus és kortárs irodalmi művek mellett.
- Az irodalmi élményeken, *élőszavas mesemondással* az érthető beszéd készségének alakítása.
- Az otthoni környezet inspirálása a vers, mese gyakori élőszóban történő közvetítésére.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.
- A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- *A mindennapos meséléssel, mondókázással és verseléssel a kisgyermek mentális higiéniáját támogatjuk.*
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek *valamint más népek, nemzetiségek meséinek* egyaránt helye van.

A kisgyermek mentális fejlődéséhez nélkülözhetetlen a mindennapos verselés, mesélés, mondókázás. Fontosnak tartjuk munkánk során a verselésnek, mesélésnek minden formáját. A

vers, mese, a gyermekek érzelmi, értelmi, mozgás, erkölcsi és etikai fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítői. Segítik élményeik feldolgozásában, oldja meg a feszültségüket, szorongásaikat, alakítja belső képi világukat, fejleszti kreativitásukat. Anyanyelvi nevelő hatása abban van, hogy észrevétlenül tanítja őket a folyamatos beszédre, és annak gyakorlására. Bátorítjuk a gyermekeket versek, mesék önálló elmondására, bábozására, új mesék kitalálására. Folyamatosan törekszünk a mesélési kedv felkeltésére, és fenntartására. A bábozás és mesedramatizálás közös élmény, így közösség formáló hatása van. Kiemelkedő szerepe van az anyanyelvi nevelés területén is. A bábozó gyermek párbeszédei alkalmat teremtenek az aktív szókinccs játékos gyakorlására. A gyermek megtanul saját hangjával bánni, érzelmeit is a hang segítségével fejezi ki társai körében. E tevékenységben segítjük őket, megfelelő élmények, hely és eszközök biztosításával. A báboknak és a mesedramatizáláshoz szükséges kellékeknek csoportjainkban állandó, a gyermekek számára hozzáférhető helyük van, hogy akkor és addig tevékenykedjenek velük, amikor és ameddig kedvük tartja. Irodalmi nevelésünk tervezésében megjelennek a népi hagyományok, népszokások, az ünnepi aktualitások, valamint a gyermeki tevékenységek is fontos szerepet játszanak. Elsőrendű anyagunk a szóbeliség stílus fordulatait őrző, anyanyelven teremtett népmese, és népi gyermekmondóka, s ezt egészítjük ki a hazai és külföldi írott irodalom színe-javával. Az irodalmi, anyanyelvi nevelés olyan folyamat, amely a családban kezdődik, esetleg a bölcsőde kiegészíti, az óvoda pedig a család együttműködésével tovább folytatja.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Belső igényükké válik a versekkel, mesékkel való mindennapos kapcsolat, amely megjelenik a szabad játékban, ábrázolásban, beszédben, az egymásra hangolódásban.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, képesek kitartóan figyelni.
- Önállóan is képesek verselni, mesélni.
- Verselésük, mesélésük során metakommunikációs eszközökkel színesítik „előadásukat”.
- Megismertek más népek, kultúrák, irodalmi alkotásaiból is néhány művet.

8.3. Ének, zene, népi játék, tánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely hordozza és gazdagítja az anyanyelvi örökséget.

Célunk:

- Az éneklés, a közös játék örömeinek megéreztetése, a zenei érdeklődés, a táncos mozgás iránti kedv felkeltése.
- A gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának formálása.
- A gyermekek zenei élményhez juttatása.
- Zenei anyanyelvük megalapozása, zenei hallásuk, ritmusérzékük, éneklési készségük, harmonikus szép mozgásuk fejlesztése.
- A szülőföld értékeinek átöröklése, a népzene, a népdal, a népszokások, gyermek néptáncok, és népi játékok megismertetése által.

Feladatunk:

- Megfelelő légkör megteremtésével az érzelmi motiváltság biztosítása.

Pedagógiai Program

- A környezet hangjainak megfigyelésével, ölbeli játékokkal, népi gyermekdalokkal, magyar és más népek dalaival, énekes játékokkal, a zenéléssel felkelteni zenei érdeklődésüket.
- A gyermekek éneklési, táncolási kedvének felkeltése.
- A gyermek örömteli, érzelem-gazdag, tiszta éneklésének alakítása, harmonikus mozgáskultúrájának megalapozása.
- A közös éneklés, a közös énekes játékok megszerettetése.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei formaérzékének, zenei alkotóképességének, mozgáskultúrájának fejlesztése.
- Az attitűdök, gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, és zenei készségfejlesztő játékokkal.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek érdeklődésének megerősítése a zenei tevékenységek iránt.

A zenei anyagokat komplexen válogatjuk, a természeti jelenségekhez, aktualitásokhoz, hagyományokhoz, ünnepekhez igazítva, a gyermekek életkori és egyéni fejlettségének megfelelően.

A mondókákat, énekes játékokat, gyermektáncokat főként a magyar népi gyermekjáték hagyományaiból merítjük, valamint az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások is fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességének, zenei kreativitásának alakításában.

A nap folyamán többször is lehetőséget biztosítunk a környezet hangjainak megfigyelésére, az ölbeli játékokra, mondókázásra, népi gyermekdalok éneklésére, illetve olyan légkört teremtünk, melyben a gyermekek spontán éneklési kedve kibontakozhat. Csoportszobáinkban mindenhol megtalálhatóak az alapvető ritmus hangszerek. Lehetőségünkhöz mérten a hangszerek repertoárját saját készítésű hangszerekkel is bővítjük.

A közös élményekben énekes játékokkal, népi gyermekjátékokkal, a dal szépségével, ritmusával, a dallammal, a harmonikus mozgással, táncal ismertetjük meg a gyermekeket. Az ének - zene, énekesjáték hatással van a gyermek nyelvi, kommunikációs fejlődésére.

Tudatosan odafigyelünk a beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, szókincsbővítésre, beszédtechnikájuk fejlesztésére. Az egyéni megszólalást bátorítjuk természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok alkalmával). A zenei tevékenységek végzése során kihasználjuk a zenei kreativitás fejlesztését, hisz ez az önkifejezés újabb csatornáját nyitja meg a gyermekek előtt (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus kitalálása).

A gyermek élete legfogékonyabb korában szívesen énekel, játszik, táncol. Ezt az igényét igyekszünk kielégíteni. Fontos, hogy táncmuzsikát tartalmazó CD-t is hallgassunk, valamint lehetőséget teremtsünk gyermekeink számára élő népzene hallgatására, s táncolásra is. A muzsika táncra serkenti őket, melyben oldódnak feszültségeik, örömet élnek át benne. Óvodapedagógusaink a gyermekek életkorához igazodó alaplépések, mozdulatok variálásával, tovább fejlesztésével 5-7 éves korban egyszerűbb táncokat is tanítanak.

Elsődleges célunk az, hogy ritmikus körbejárjanak, örömeiket leljék a táncban. A néptáncot jobban ismerők az adott tánc nevét is elmondhatják, így az arra fogékonyak meg is jegyzik azt. A tánc és a közös éneklés kiváló lehetőséget nyújt közösségformálásra, az együvé tartozás, az identitás tudat érzésének erősítésére is.

Pedagógiai Program

A zene és a tánc nagyon fontos a belső rendhez, egészséghez. A zene és a mozgás, a zene és a tánc szorosan összekapcsolódnak. Óvodapedagógusaink feladata, hogy céltudatosan fejlesszék a mozgáskészséget, találjanak ki változatos mozgásokat és serkentsék a gyermekeket is erre, hogy alkotó fantáziájuk a táncban is kibontakozhasson. Figyelünk arra, hogy a mozgás soha ne legyen megerőltető, a gyermekek különböző készségeihez igazodjon. A megszerzett tánc tudást a bátrabbak óvodai különleges alkalmakon (farsang, szüreti mulatság keretében) bemutathatják.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Önállóan és örömmel mondókáznak, énekelnek dalokat, dalos játékokat.
- Maguk is képesek megkülönböztetni az egyenletes lüktetést és a dalritmust.
- Ismerik az egyszerű hangszerek használatát (dob, cintányér, zenei háromszög).
- Felismerik és megkülönböztetik a környezetük hangjait.
- Felismerik és megkülönböztetik a zenei fogalom párokat. (halk - hangos, gyors-lassú, magas-mély).
- A zenehallgatás műveit örömmel, figyelmesen hallgatják.
- Zenei érzékenységük, fogékonyságuk életkoruknak megfelelő.
- Életkoruknak megfelelő népi gyermekjátékokat, néptánc alaplépéseket ismernek.
- Örömmel táncolnak, mozognak.

8.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A gyermekek ábrázoló tevékenysége a vizuális nevelési lehetőségek legfontosabb eleme. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újra alkotását teszi lehetővé a gyermek számára.

Célunk:

- A gyermeki személyiség fejlesztése az ábrázolás különböző fajtáival, a népművészet elemeivel, és az esztétikus tárgyi környezettel való megismertetés által.
- Esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük fejlesztése.
- A környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- A gyermekek képi gondolkodásának fejlesztése.
- A komponáló, plasztikai kifejezőkészség alakítása.
- A tér-forma érzékelés és a színérzék formálása.
- Az ábrázolás, mint önkifejezési mód megismertetése.

Feladatunk:

- A gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör megteremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával, megfelelő eszközök és anyagok biztosításával.
- Önkifejezésük, alkotási vágyuk alakítása.
- A környezetünkben lévő esztétikai jelenségek felfedeztetése, megismertetése, befogadása, alakítása.
- A gyermekek síkbeli - térbeli és színélményekhez juttatása.
- Változatos eszközök, *természetes anyagok, termékek felhasználása*, technikák, eljárások alapelemeinek megismertetése, biztosítása.

Pedagógiai Program

- Biztos technikai tudás megteremtése, azok széleskörű gyakoroltatására való ösztönzés.
- A tevékenységekhez kapcsolódó megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése (szókincsbővítés, élmények - vélemények megfogalmazása, eszközök-anyagok megnevezése, az ábrázoltak szóbeli elmondása, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése).
- A csoportszoba, öltöző esztétikumának alakításával a gyermekek ízlésének, környezettudatos szemléletének alakítása.
- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gyermekek vizuális nevelését komplex módon építjük be a nevelési területekbe.

A nap folyamán bármikor, koruknak és technikai tudásuknak megfelelő szinten élhetnek az ábrázolás lehetőségével.

Az ábrázolási technikák életkornak megfelelő megismertetését, a folyamatos gyakorlás lehetőségét az eszközök állandó jelenlétével biztosítjuk. Minden csoportszobában kialakítunk olyan helyet, ahol állandóan elérhetők az alkotómunkához, vagy a gyakorláshoz szükséges eszközök, anyagok. A gyermekek technikai tudását egymásra építve bővítjük.

Témaválasztásunknál figyelembe vesszük óvodánk környezeti tényezőit, az aktualitásokat, az újrahasznosítás lehetőségeit, a hagyományokat. A néphagyományok kínálta adaptálható elemeket törekszünk beépíteni óvodai életünkbe.

A finommotorika fejlesztése hangsúlyos szerepet kap. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében speciális eszközöket is alkalmazunk. Sokféle technikai megoldásokkal fokozzuk a gyermekek vizuális kreativitását. Új technikai megoldás tanításakor mindkét óvodapedagógus és a nevelő-oktató munkát segítő dajkák jelenlétét is szükségesnek tartjuk, hogy a konkrét, személyre szabott segítségadás megvalósulhasson. Arra neveljük gyermekeinket, hogy soha nem az eredmény, hanem az alkotás öröme a meghatározó.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Bátran tevékenykednek az ábrázolás eszközeivel, örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozíciónak.
- A képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Kialakul egyéni látásmódjuk, alkotási vágyuk.
- Az ábrázolás eszközeivel készségszinten bánnak, helyesen használják azokat.
- Alakul bennük a térészlelés képessége, térlátásuk koruknak megfelelő.
- Esztétikai és intellektuális érzelmeik gazdagodnak, szép iránti nyitottságuk, igényességük kialakul.
- Szem és kéz koordinációjuk kialakult.
- Fejlődik önállóságuk, alakul szándékos figyelmük, feladattudatuk.
- A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá, közlő nyelvvé válik.

8.5. Mindennapos mozgás

A mozgás kedvezően befolyásolja az értelmi, szociális képességek alakulását. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakulásának, formálásának és fejlődésének eszközei. A természetes hely- és helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődési szakaszát sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítjük. Ezzel igyekszünk biztosítani a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Játékos mozgásoknak az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek a csoportszobában, a szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy irányított mozgásos játékokban az óvodai nevelés minden napján minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység*
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés*
- c) szervezett mozgásos tevékenység*

Célunk:

- Testileg és lelkileg egészségesen fejlődjenek a gyermekek.
- Testi készségek, képességek fejlesztése által, a harmonikus, összerendezett nagy- és finommozgások kialakítása.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, spontán mozgásigényük kielégítése.
- Különböző sportolási lehetőségekkel való ismerkedés, melyek segítik a későbbiek során a gyermekek számára megfelelő sportág választását.
- A mozgásfejlesztés által az egészségnevelés megvalósítása.

Feladatunk:

- A mozgásos játékok és gyakorlatok megismertetése, megszerettetése a gyermekekkel.
- A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek (ügyesség, gyorsaság, erő és állóképesség) fejlesztése mozgástevékenységek, játék, közlekedés, kirándulás, séta alkalmával is.
- Újszerű, változatos eszközökkel színesíteni a gyermekek mozgásfejlesztését.
- Preventív torna: játékos láb- és tartásjavító gyakorlatok megismertetése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek mozgásfejlődésének elősegítése.
- A baleset elkerülése érdekében a mozgástevékenység szabályainak kialakítása a gyermekekkel közösen, majd fokozott betartatása.
- A gyermekek mozgáskultúrájának fejlesztése.
- Váljanak képessé kooperatív mozgásos játékok megvalósítására.

Rendszeres napi testmozgással biztosítható óvodásaink testi-, biológiai fejlődése. Az óvodás gyermek igyekszik spontán mozgásigényét kielégíteni, hiszen ez az egyik legtermészetesebb megnyilvánulási formája. A mozgástanulásban az utánzásnak, a játékos észrevétlen

segítségnek óriási jelentősége van. Nagyfokú tanulékonyágukra a mozgástanulásban is számítunk.

A mozgásos játékok, tevékenységek kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet fejlődését, teherbíró-ellenállóképességét, és teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában, a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. A mozgásos tevékenységek gyakorlása közben fejlődik a gyermekek téri tájékozódása, helyzetfelismerő képessége, alkalmazkodó képessége.

A komplex testmozgásokat beépítjük óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is, így együtt hatnak gyermekeink személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelem szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgásos tevékenységek során pozitívan fejlődnek a gyermekek akarati tulajdonságai. A mozgásos tevékenységeket folyamatosan tervezzük, szervezzük, hogy fejlesztő hatású legyen, és mindig örömet nyújtson a gyermekek számára. Igyekszünk megalapozni a mindennapos testmozgás igényét.

A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a spontán és irányított mozgásos tevékenységek során.

Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, a csoport fejlettségét, a mozgásos tevékenységek anyagának megtervezésekor. Biztosítjuk, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően gyakorolhassák a különböző mozgásformákat. Nagy hangsúlyt fektetünk a várakozási idő minimálisra való csökkentésére, a folyamatos mozgás biztosítására. Világos, konkrét értékeléssel elősegítjük a gyermekek pozitív énképének kialakulását. A konkrét mozgásformák, a testrészek, irányok, megnevezésével fejlődik aktív szókincsük. Az alapvető szokás és normarendszer elsajátítása és betartása a mozgásos tevékenység örömteli végzését, sikerét biztosítja.

Az óvodai élet minden tevékenysége során különös figyelmet fordítunk a tartáshibák kiküszöbölésére, a tartásjavításra, mely a prevenciót szolgálja.

Törekszünk a szabad levegőn történő minél gyakoribb mozgásra, és a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására. Az udvari játék alkalmával lehetőséget, helyet és eszközöket biztosítunk a szabad és irányított mozgástevékenységre.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A mindennapi mozgás a gyermekek természetes igényévé válik.
- Téri tájékozódásuk kialakulóban van, irányokat meg tudnak különböztetni.
- Egyensúlyérzékük kialakult.
- Egyéni adottságaiknak megfelelően biztonságosan mozognak a térben.
- Ismerik saját testüket, testrészeiket képesek megnevezni, beazonosítani.
- Fizikai erőnlétük, állóképességük életkoruknak megfelelő.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, életkorukhoz képest fejlett az önuralmuk, toleránsak, együttműködőek, segítőkészek.
- Mozgásszerető gyermekként hagyják el az óvodát.
- Rendelkeznek a testi érettség életkori jellemzőivel.
- Képesé válnak kooperatív mozgásos játékok széleskörű megvalósítására.

9. Óvodánk hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az ünnepek, ünnepnapok kiemelkednek a hétköznapiakból. Ezek a napok mélyebb érzelmeket váltanak ki gyermekből, felnőttből egyaránt. Néphagyományaink óvodában adaptálható elemeit lehetőség szerint beépítjük tevékenységeinkbe. (Népmese napja, Szüret, Márton nap, Tök hét, Advent, Farsang, Farsangfarka, Húsvét).

Óvodánkban bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünnepelünk, mindig a gyermek van a középpontban. A gyermekek nevelésének egyik sajátos eszköze a jól előkészített és szervezett ünneplés. A gyermekek számára igen fontos az ünnepi készülődés, az ünnepre való érzelmi ráhangolódás.

Az ünnepet, a szervezést illetően többféle formában valósítjuk meg. Óvodaszintű nagyobb rendezvényeink általában a tornateremben, vagy az udvaron kerülnek megrendezésre.

9.1. Óvodai életünk hagyományos ünnepei

Szüreti mulatság: A népi hagyományokra építve rendezzük meg. *A szülők részvételével szervezett program célja, hogy a népi hagyományokat átörökössük a népi játékok, tánc, és egyéb módon a közösen eltöltött időben.*

A magyar népmese napja: *A mesélés fontosságát emeljük ki ezen a napon. Különböző programokat szervezünk (vetélkedő, szülői mesemondás, mesemondó verseny, stb.) annak érdekében, hogy a gyermekekhez még közelebb vigyük a mese világát.*

A Zene Világnapja: *A zene, az ének, a hangszerek világának bemutatása művészek meghívásával, vagy tehetséges óvodásaink zenei képességének megmutatásával ünnepelünk.*

Mikulás: Óvodánkba a Mikulás hozza az ajándékot. *Arra törekszünk, hogy a gyermekek félelem nélkül várják a Mikulást. Nem traumatizáljuk a gyerekeket a Mikulás személyes megjelenésével, inkább a várakozás, az ajándékozás varázsát közvetítjük a gyermekek felé.*

Adventi várakozás: A karácsony ünnepét az adventi várakozással, érzelmi ráhangolódással készítjük elő. Fontosnak tartjuk, hogy a karácsony a családok otthoni ünneplésében csúcsosodjon ki. Az adventi várakozás idején tevékenységeinket áthatja az ünnepi készülődés, melynek egyik kiemelkedő eseménye a közös óvodai adventi koszorún történő gyertyagyújtás, meghitt hangulatú éneklés a gyermekek és felnőttek részvételével. *Karácsonyi vásár és Hütte party teszi változatossá az adventi időszakot.*

Farsang: Télbúcsúztató ünnepünk lényege, a vidámság, a mulatozás, a zenélés, a tánc, a télkergetés.

A farsang csoportonkénti rendezvény óvodánkban, mely a közös - óvodai szintű – Farsang farkával zárul.

Húsvét: A hagyományos tojásfestési technikák alkalmazásával, népi locsoló versekkel, locsolkodással, tojásfa állításával hagyományaink ápolását igyekszünk megvalósítani.

Anyák napja: *Valamennyi korosztályban a csoport egyéni sajátosságait figyelembe véve egyéni, személyes, illetve csoportos, játékos köszöntéssel valósítjuk meg.*

Évzáró - Ballagás: 6-7 éveseknek szervezünk ballagással egybekötött évzáró ünnepséget. Hagyománnyá vált óvodánkban, hogy az iskolába készülő gyermekek ünnepi hangulatban elbúcsúznak óvodánktól. Ez alkalommal gyermekeink rövid kis műsorral ajándékozzák meg a szülőket. Az év során megismert irodalmi, zenei alkotásokból válogatunk, gyermekeink életkori sajátosságainak figyelembevételével.

Gyermek hét: Nagyon fontosnak tartjuk a felszabadult, örömteli együttlétet, amikor közös, színes, változatos programokat szervezünk a gyermekek részére. Érezzék, hogy őket ünnepeljük, ez a hét értük, róluk szól.

Apák napja: *Kis egyéni köszöntővel, játékos formában ajándékkal kedveskedünk az édesapáknak, nagyapáknak.*

A gyermekek név- és születésnapját bensőséges hangulatban ünnepeljük meg, *egészséges nassolni valóval, gyümölccsel, amelyet az ünnepelt biztosít a társainak.*

9.2. Nemzeti Ünnepeink

Október 23.: *az 1956. évi forradalom és szabadságharc emlékére, nemzeti ünnep*, mely során erősítjük gyermekeink kötődését az ünnephez, hazánkhoz, s megalapozzuk a magyarság tudatukat, a hazaszeretet érzését, gyökereinkhez való ragaszkodásukat, identitás tudatukat.

Március 15.: *az 1848–49. évi forradalom és szabadságharc emlékére;* Nemzeti ünnepünket a csoportokban ünnepeljük meg. Arra törekszünk, hogy az ünnep jelképein keresztül (zászló, kokárda, csákó) megérintsük a gyermekek lelkét, s ezáltal érzelmileg erősítsük kötődésüket az ünnephez, hazánkhoz, s megalapozzuk a magyarság tudatukat, a hazaszeretet érzését, gyökereinkhez való ragaszkodásukat, identitás tudatukat.

Június 04.: **Nemzeti összetartozás napja** Óvodai szinten ünnepeljük meg óvodásaink és dolgozóink részvételével. Ezzel az ünneppel a magyar nemzethez való tartozást, és a határon kívül élő honfitársainkkal való összetartozást is erősítjük a gyermekekben.

9.3. A Környezetvédelem jeles napjai

Óvodai vagy csoportszinten - a gyermekcsoportok fejlettségének megfelelően - megünnepeljük a környezet - és természetvédelem jeles napjait is.

- Autómentes nap,
- Takarítási Világnap,
- Állatok világnapja,
- Víz világnapja,
- Föld napja,
- Madarak és Fák napja

10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

A sajátos nevelési igényt szakértői bizottság állapítja meg, ennek alapján kerülnek intézményünkbe a mozgásszervi, érzékszervi (gyengénlátó) fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem - vagy magatartásszabályzási zavarral) küzdő gyermekek.

10.1. Integráció

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása és fejlesztése

Óvodai nevelésünk során a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük.

A nevelés hatására a sérült gyermekeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök segítik a nevelési céljaink megvalósítását.

Célunk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek egészséges harmonikus személyiségfejlesztése, eredményes segítése, az együttnevelés sikerességének biztosítása, elfogadó, erőfeszítéseket, eredményeket értékelő környezetünkkel.
- A gyermekek kevésbé szoruljanak mások segítségére, szükség esetén tudjanak segítséget kérni és elfogadni.
- Sérülésükből adódóan a speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Arra törekszünk, hogy társas kapcsolataik pozitívan alakuljanak.

Feladataink meghatározásánál figyelembe vesszük:

- a sérült gyermek személyiségét,
- aktuális, sérülés specifikus állapotát,
- esetleg csatlakozó egyéb sérülést, rendellenességet,
- prognózist,
- szülői attitűdöt,
- szakértői véleményt.

Feladatunk:

- Biztonságot nyújtó, befogadó, elfogadó óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek egyéni fejlettségének, speciális szükségletének, figyelembevétele.
- Önálló életvitel és szocializáció segítése.
- A mindennapi tevékenységek során mindig csak annyi segítséget nyújtani a gyermek számára, mely a további önálló cselekvéshez szükséges.
- Elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez.
- Az óvodapedagógus, gyógypedagógus, gyógypedagógiai asszisztens és szülő folyamatos kapcsolattartása.

A szakértői véleményre, a nevelési év elején történő megfigyelésekre, illetve a szülői tapasztalatokra épülő állapotrajz adja a fejlesztési terv kiindulását.

Fejlesztésük egyénre szabott, komplex, multiszenzoriális, egyéni és kiscsoportos formában történik gyógypedagógus, konduktor és gyógypedagógiai asszisztens segítségével. Ugyanakkor minden egyéb tevékenységet a normál óvodai tevékenységek keretében biztosítunk számukra.

Pedagógiai Program

A megfelelő szakintézményekkel kapcsolatot tartunk, konzultációs lehetőségeket alakítunk ki. Igyekszünk biztosítani a gyermekek fejlődéséhez szükséges (sérülési típusonként meghatározott) tárgyi feltételeket.

A szükséges feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez:

Az óvodapedagógusok, valamint a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására.

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása.
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.

Óvodánkban megvalósuló integrált nevelés, oktatás:

A sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe való beilleszkedését elősegíti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelés területén végzett több éves gyakorlati munkánk alapján magasabb értéket kínálunk a sajátos nevelési igényű gyermekeknek, mint részvétet és védettséget:

- A speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének igényeit.
- Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik csökkentéséhez.
- Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyógypedagógus, konduktor segíti.
- Az integráltan nevelt gyermekek számára igyekszünk biztosítani azokat a speciális eszközöket, pedagógiai célú ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Munkánk során sikernek tekintjük a gyermekek beilleszkedését, az önmagukhoz mért fejlődést, melyek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) rendelkező óvodapedagógusaink beépítik a szakértői véleményben szereplő javaslatokat a mindennapi munkájukba.

Pedagógiai Program

- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keresünk.
- Alkalmazkodunk az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.
- A gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítjük a pedagógiai folyamatokba.
- A gyógypedagógus az együttműködés során:
 - ✓ segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
 - ✓ javaslatot tesz gyógypedagógiai - specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
 - ✓ segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában,
 - ✓ együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
 - ✓ segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
 - ✓ kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Óvodánk – a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint igénybe veszi az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, és egyéb intézmények segítségét.

10.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelésünk során

10.2.1. Mozgásszervi fogyatékos gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszerv rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladatunk:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és élettér (az ehhez szükséges akadálymentes környezet, sajátos technikai eszközök, lejtő, kapaszkodó) biztosítása,
- az önállóságra nevelés elvének szem előtt tartása,
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermekeink fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja óvodai nevelésünk valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés

Előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kap a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő - támogató eszközök szükség szerinti használata is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

Törekszünk a meglévő és szükséges önellátási funkcióknak a családdal együttműködve történő fejlesztésére, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetésre.

Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb.

Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja a versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladatunk a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés, fejlesztés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítjük azt.

Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Óvodánkban mindezen jellemzők mellett a ritmushangszerek használata kiemelt örömforrást jelent mozgás és látássérült gyermekeink körében is.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladatunknak tekintjük a tapasztalatszerzés biztosítását, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtését. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Igyekszünk alkalmat teremteni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, a kognitív funkciók, különböző észlelési területek, a figyelem, emlékezet, téri tájékozódás stb. fejlesztésére.

10.2.2. Az érzékszervi fogyatékos (látássérült) gyermek

A látássérült gyermekek a nevelés - oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. Minden látássérült gyermek esetében segítjük a részvételt a közös játékokban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt helyezünk az önkiszolgálás megtanítására, a tárgyak és helyük megismertetésére, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartására.

Az óvodai nevelésünk során mindvégig figyelembe vesszük a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségeire.

Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére.

- Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése.
- A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.
- Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a célunk.
- Környezetük valósághű megismerését széleskörű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódást támpontokhoz kötötten valósíthatjuk meg.
- Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempontunk a jól tapinthatóság biztosítása.
- A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazását, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendjét biztosítjuk.
- Óvodai foglalkozásaink során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazásával a Braille-írás, -olvasás rendszer megtanulását készítjük elő.

Az aliglátó gyermekek adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel, de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő környezetet biztosítunk, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést segíti.

A gyengénlátó gyermekek főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni.

Nevelésük a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analizátor működésének is.

Kiemelten fontos feladatunk a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodánkban

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre környezetükben.
- Szívesen tevékenykednek a felnőttekkel, társaikkal, elfogadják a tevékenységek által megkívánt magatartásformákat.
- Kifejlődnek az alapvető szociális érzelmek: bizalom, együttérzés, örömszerzés, bánat, fájdalom stb.
- Szükségleteiket jelzik, egyéni fejlettségükhöz mértén képesek önállóan, kis vagy több segítséggel elvégezni a saját személyükkel kapcsolatos teendőket.
- Igénylik és aktív részesei személyi és környezet higiéniájuk alakításában (különösen szem, kéz).
- Fokozatosan növekszik figyelmük tartama, terjedelme.
- Önbizalmuk erősödik.
- Feladattudatuk, feladattartásuk alakulóban van.
- Fejlődik önismeretük, önfegyelmük, kitartásuk, önállóságuk.
- A szükséges segédeszközöket használják.
- A megtanult mozgást, elsajátított mozgásmintát alkalmazzák.
- Látásmaradványukat használják.
- Megismerkednek a látó-halló (tapintó) életmóddal.
- Kialakulóban van a biztonságos téri tájékozódásuk.
- Szűkebb és tágabb környezetüket megismerik.
- Gondolataikat, érzelmeiket érthetően próbálják kifejezni.
- Fejlődnek értelmi képességeik.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem.

Pedagógiai munkánk hatékonyságának érdekében a speciális szakemberekkel folyamatosan együttműködünk.

10.3. Tehetséggondozás

Óvodás korban elsősorban tehetségígéretekéről beszélhetünk, így óvodai tehetséggondozásunk elsődleges feladata a tehetségígéretek feltárása.

Célunk:

- A tehetségígéretes gyermekek képességének, érdeklődésének, adottságainak figyelembevételével megfelelő nevelésben és fejlesztésben részesítés.

Feladatunk:

- A tehetségcsíra felismerése, azonosítása.
- Az erős oldalak feltérképezése, fejlesztése.
- Speciális képességek megkeresése.
- Gyenge oldalak kiegyenlítése, hatékony nevelési módszerek megkeresésével.
- A gyermekek sikerélményhez juttatása.
- A tehetség kibontakoztatásának feltárása, segítése.
- Az általános értelmi képességek fejlesztése.
- Komplex módszerek, eszközök keresése, alkalmazása.
- A tehetséggondozás feladatainak megjelenítése az egyéni fejlesztési tervben.
- Szülők tájékoztatása a fejlesztésekről.
- Lehetőség nyújtása ahhoz, hogy a tehetséges gyermekek óvodán kívül is megmutathassák képességeiket (rajzverseny, vetélkedők, sportrendezvények, stb).

A fejlesztés módjai

A tehetség azonosítás *szempontok szerinti megfigyelés* alapján történik óvodánkban. A tehetség ígéretes gyermekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógusok által differenciált gondozásban részesülnek. A fejlesztés módja elsősorban a gazdagítás, dúsítás. *Óvodánkban tehetségműhelyekben is segítjük a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességének kibontakozását, fejlesztését.*

A szülőket tájékoztatjuk gyermekeik fejlődéséről.

10.4. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek veleszületett joga van az emberi méltósághoz. Óvodánkban alapvető feladatunknak tekintjük, hogy olyan támogató környezetet alakítsunk ki, amely a gyermeki személyiség kibontakoztatásához szükséges.

Feladatunk:

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése:

- A gyermekek egyéni mérése során.
- Az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során.
- A gyermeki jogok gyakorlása során.

Pedagógiai Program

- Az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások, illetőleg az óvoda mérlegelése alapján adható juttatások).
- Érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszűntetése során.
- A gyermek csoportban való elhelyezése során.
- Feladatunk a gyermekek tanulási-magatartási problémáinak felismerése és szükség esetén szakemberhez irányítása.

Intézményünk elkötelezett az esélyegyenlőség biztosítása mellett, különös figyelmet fordítva a más nemzetekből, kultúrákból érkező gyermekek nevelésére és integrálására. Célunk egy olyan befogadó, nyitott és elfogadó óvodai környezet megteremtése, amely támogatja a kulturális sokszínűséget, erősíti a gyermekek közötti empátiát, toleranciát és a másság elfogadását.

A multikulturális nevelés keretében:

- Egyenlő bánásmódot biztosítunk minden gyermek számára, nemzetiségi vagy kulturális hovatartozástól függetlenül. Tudatosan törekszünk olyan légkör kialakítására, amelyben a gyermekek biztonságban, szeretetben és elfogadásban nevelkedhetnek.
- Segítjük a magyar nyelv elsajátítását életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő módszerekkel, játékos formában, támogatva ezzel a beilleszkedést és a szabályokhoz való alkalmazkodást. A családokat is bevonjuk a folyamatba, kulturális tájékoztatással, közös programok szervezésével.
- Az interkulturális nevelés szemlélete szerint a különböző kultúrák találkozása lehetőség a tanulásra és fejlődésre. A cél nem csupán az előítéletek csökkentése, hanem a más kultúrákból érkező gyermekek kulturális értékeinek megőrzése és integrálása a nevelési folyamatba.
- A kétnyelvű vagy idegen nyelvű gyermekek nem problémát, hanem értéktöbbletet jelentenek, amelyre a nevelés során tudatosan építünk. Képességeiket megerősítjük, különleges nyelvi és kulturális hátterüket pedig elismerjük és támogatjuk.
- A beilleszkedés folyamatát fokozatosan, türelemmel és következetességgel segítjük, hasonló módon, mint az óvodai beszoktatás esetén, de hosszabb időtávval és nagyobb érzékenységgel.
- A csoportösszetétel heterogenitása lehetőséget ad az együttélés, az együttműködés és az egymástól való tanulás tapasztalatainak megélésére. A közös élmények során a gyermekek megismerik egymást, felfedezik a közös pontokat és elfogadják a különbségeket.
- Tudatosan építünk más kultúrák elemeire (pl. ünnepek, dalok, mesék, szokások) a pedagógiai gyakorlatban, ezzel erősítve az elfogadás érzését a más nemzetiségű gyermekek és családjaik körében.
- A multikulturális nevelés célja, hogy a gyermekek nyitottá váljanak a világ sokféleségére, értéként tekintsenek a különbözőségekre, és képesek legyenek együttműködésre, egymás tiszteletére nemzeti, nyelvi és kulturális határokon túl.

11. A gyermekvédelem és a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Gyermekeink szociokulturális háttere változatos képet mutat. Felelősségünk különösen nagy a hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében és fejlesztésében.

11.1. Az óvodai gyermekvédelem célja, feladata és tartalma

Alapelveink:

- Arra törekszünk, hogy minden gyermek hozzáférjen az olyan támogatott lépésekhez, szolgáltatásokhoz, amelyek megvalósulása során csökkennek hátrányaik és egyben biztosítják a közösségbe történő sikeres beilleszkedést.
- A gyermekeket képességeikhez mért fejlődésük érdekében differenciált, egyéni bánásmódban részesítjük, és egyéni fejlesztést végzünk, melynek eredményét elemezzük, értékeljük.
- Tovább erősítjük együttműködésünket partnereinkkel a hátrányos helyzetű gyermekek támogatása érdekében.

Célunk:

- A prevenció, a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, segítségnyújtás a hátrányos helyzet kezelésében, együttműködés a különböző szakemberekkel.
- Olyan prevenciós rendszer kiépítése, mely segítséget, támaszt nyújt a rászoruló szülők részére ahhoz, hogy gyermekeiket családban nevelhessék, és meg tudják oldani a gyermekneveléssel kapcsolatos problémáikat.
- A halmozottan hátrányos helyzetű, a hátrányos helyzetű, a különleges bánásmódot igénylő /sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási problémával küzdő / gyermekek esélyegyenlőségének előmozdítása.

Gyermekekkel kapcsolatos feladataink:

- A hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétele, a hátrányok súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattevés.
- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése és szükség esetén szakemberhez irányítás.
- Szociális ellátások számbavétele: (rendszeres gyermekvédelmi támogatás, ingyenes étkezés, stb.).
- Probléma esetén együttműködés a családgondozóval, *szociális segítő szakemberrel*.
- A gyermekek figyelemmel kísérése a szakemberekkel való kapcsolattartás folyamatában.
- Szükség esetén családlátogatás.
- Olyan csoportlétkör megteremtése, ahol a tolerancia, segítőkészség a másság elfogadása természetessé válik.
- Egészséges életmódra nevelés szemléletének formálása a családok körében.

11.2. Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A mozgás és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Tehetségigéretes gyermekek gondozása.
- Szükség szerint felzárkóztatás.
- Igény szerint ügyelet biztosítása szülői értekezletek időtartama alatt.

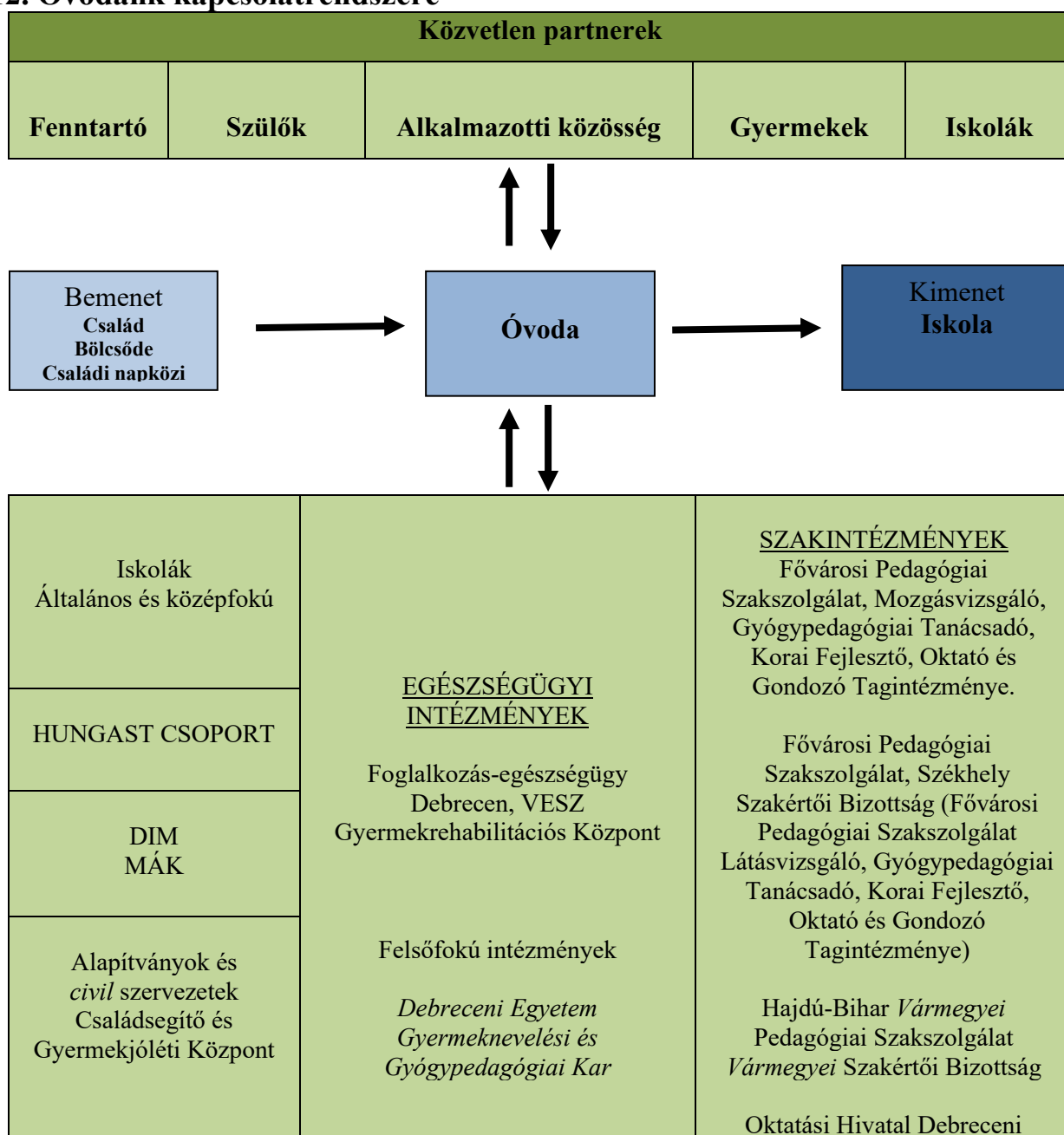
Pedagógiai Program

- A családi élettel kapcsolatos problémák esetén szakember, illetve külső segítség felajánlása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatásához a feltételek megteremtése.

A gyermekvédelmi tevékenység meghatározó része napi nevelőmunkánknak. A befogadó és elfogadó, toleráns légkör kialakításával biztosítjuk a diszkriminációmentes nevelés-oktatást. Munkánk során fontosnak tartjuk a gyermekek hátrányainak enyhítését, esélyegyenlőség biztosítását.

Munkánkat szociális segítő munkatárs támogatja.

12. Óvodánk kapcsolatrendszere



Pedagógiai Program

		Pedagógiai Oktatási Központ Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Közvetett partnerek		

A fenntartóval való együttműködés

A fenntartó biztosítja az óvoda működéséhez szükséges feltételeket. Tiszteletben tartja az óvoda szakmai önállóságát, támogatja az intézmény újszerű kezdeményezéseit. A fenntartó segíti a pedagógusok továbbképzését, szakmai gyarapodását, támogatja az óvoda pályázati tevékenységét.

Óvoda és a család

Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését, alapvető feltétele a családdal való együttműködés. A szülőkkel való konstruktív együttműködés kialakításában kezdeményező szerepet vállalunk. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják mindazokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. A kapcsolattartásban szükség szerint használjuk az infokommunikációs eszközöket és online csatornákat. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait. Az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatát: azaz, a segítségnyújtás családokhoz illesztett megoldásait. Módszereink alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez.

Kiemelt feladatként kezeljük a Családbarát munkahely és Családbarát Szolgáltatóhely kritériumainak való megfelelést. Törekszünk a családokat támogató intézkedések megvalósítására, amely segíti a kiemelkedő partneri kapcsolatot.

A kapcsolattartás formái

- Beszoktatás: a diszkrét partneri együttműködést ebben az időszakban alapozzuk meg, amely a gyermek óvodai élete alatt fokozatosan mélyül. A családból közösségbe kerülő gyermekek esetében lehetőséget teremtünk a folyamatos, fokozatos szülői beszoktatásra.
- Napi kapcsolat: rövid tájékoztatás, információcsere a gyermekről.
- Szülői értekezlet: óvodai csoportjainkban évente *kétszer*, illetve igény szerint tartunk szülői megbeszéléseket, amelyen informáljuk a szülőket a gyermekcsoport életéről és az aktualitásokról. Előadásokat szervezünk a szülőket érdeklő témákban.
- Játszó délelőtt: leendő óvodásaink részére és kiscsoportban szervezünk.
- Nyílt nap: betekintés óvodai életünkbe.
- Fogadóóra: Személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés alapján történik. Résztvevői: a csoport mindkét óvodapedagógusa, a szülő, esetenként az *igazgató*, a gyógypedagógus, és a logopédus. Az ilyen alkalom lehetőséget teremt a bizalmas jellegű információcserére, és a gyermek folyamatos fejlődéséről, a gyermeki mérés és fejlesztés eredményéről való tájékoztatásra.
- A szülőkkel együtt szervezett ünnepek, rendezvények, kirándulások.

Pedagógiai Program

Az óvoda partnerközpontú működése hatékonyabbá teszi az óvoda és a család együttműködését, kapcsolatát. A pedagógusok a gyermekek érdekében önállóan is kezdeményezik az együttműködést a kollégákkal, szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

Óvoda – iskola kapcsolata

Óvodánknak évek óta alkalomszerű kapcsolata van a körzetünkben lévő iskolákkal.

Együttműködés formája:

- látogatások,
- egymás rendezvényein való részvétel, közreműködés,
- közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

Középiskolák:

Lehetőséget biztosítunk a középiskolásoknak az 50 óra közösségi munka teljesítésére. Az iskolákkal együttműködési megállapodás keretében rögzítjük a fogadás feltételeit.

Egyéb intézmények

- ✓ **Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat** Logopédiai, diszlexia veszélyeztetettség szűrése. Konkrét esetekben szaktanácsadás, illetve adott gyermekeknél *BTMN* vizsgálat kérése. Az óvodapedagógusok javaslata alapján (gyermek folyamatos megfigyelése, személyiséglap vezetése) a szülő egyetértésével, meggyőzésével a vizsgálatok elvégeztetése, együttműködés a gyermek érdekében; prevenció.
- ✓ **DE Klinikai Központ Gyermekek Rehabilitáció** A sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pszichológiai vizsgálatait, terápiás ellátásukat végzi.
- ✓ **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Mozdásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondoóó Tagintézménye.**

Mozdássérült SNI-s gyermekek szakértői véleményének megállapításait végzik

- ✓ **Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat, Székhely Szakértői Bizottság (Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló, Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondoóó Tagintézménye)**

Látássérült SNI-s gyermekek szakértői véleményének megállapításait végzik

- ✓ **Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság**

Kevert specifikus SNI-s gyermekek szakértői véleményének megállapításait végzik

- ✓ **Hajdú-Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat**

BTMN vizsgálatok lefolytatása, nevelési tanácsadás.

- ✓ **Oktatási Hivatal Debreceni Pedagógiai Oktatási Központ minősítések és továbbképzések koordinálása**
- ✓ **Debreceni Egyetem Gyermekeknevelési és Gyógypedagógiai Kar**

A gyakorlati idő letöltését biztosítjuk a nappali és a levelezős hallgatóknak. Felkészítjük a gyakorlati államvizsgára a végzős hallgatókat.

- ✓ **Hajdú- Bihar Vármegyei Kormányhivatal**

Külső szakmai ellenőrzést végez.

- ✓ **Társadalmi szervezetek:-** az óvoda óvó-védő funkciójának megfelelően
 - **DMJV Család- és Gyermekekjólléti Központ**
 - Gyámhatóság

Folyamatos konzultáció és együttműködés a konkrét esetekben.

Pedagógiai Program

- ✓ **HUNGAST CSOPORT - Hungast Civis Kft** biztosítja a gyermekek étkeztetését. Igényli véleményünket, észrevételeinket.

Alapítványok, szervezetek

A „**Faragó Utcái Óvoda Gyermekeiért Alapítvány**” támogatja a pályázatokon való részvételt, játékeszközök bővítését, rendezvények lebonyolítását.

Debrecen, 2025.07.07.